

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง "การบริหารเพื่อการพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศนรัฐสภาผ่านดาวเทียม" มีกรอบ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาการของสถานีวิทยุโทรทัศนรัฐสภาผ่านดาวเทียม ตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง วันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2549 จวบจนถึงปัจจุบัน

2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร โครงสร้างการบริหาร การจัดองค์กร การดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศน

3. แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรผู้ผลิตสื่อภายใต้แรงกดดันทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยการบริหารจัดการงานของสถานีวิทยุโทรทัศน และแนวคิดเทคโนโลยีสมัยใหม่

4. แนวคิดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการโทรทัศน ซึ่งประกอบด้วยพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543 และพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน พ.ศ. 2551

5. การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis)

6. แนวคิดการพัฒนางองค์กร ซึ่งประกอบด้วย ความหมาย ลักษณะสำคัญ วัตถุประสงค์ วิธีการพัฒนา หลักการปรับปรุงหรือการพัฒนา และองค์กรที่มีแนวโน้มประสบความสำเร็จ

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พัฒนาการของสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สังกัดรัฐสภาได้มีแนวคิด นโยบายที่ต้องการเผยแพร่ข้อมูลความรู้ด้านระบอบประชาธิปไตยไปสู่ประชาชน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบสถานีวิทยุโทรทัศน์ ภายหลังจากการมีสื่อวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา จึงได้มีความพยายามก่อตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาขึ้นมาทั้งในระบบ VHF และระบบ UHF แต่ไม่สำเร็จ จึงเผยแพร่ข่าวสารต่าง ๆ ของรัฐสภาผ่านการดำเนินการผลิตรายการโทรทัศน์ในลักษณะเช่าเวลาในสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 ของกรมประชาสัมพันธ์ทุกวันจันทร์-วันศุกร์ตั้งแต่เวลา 09.05-09.55 นาฬิกา แต่ในช่วงเวลาดังกล่าวรายการต้องถูกงดออกอากาศเป็นประจำ ทำให้การเผยแพร่ของฝ่ายนิติบัญญัติขาดความต่อเนื่องในการออกอากาศ และการติดตามจากประชาชน ดังนั้นเมื่อเทคโนโลยีทางด้านดาวเทียมได้มีการพัฒนามากขึ้น สามารถเข้าถึงประชาชนโดยทั่วไปมากยิ่งขึ้น จึงมีการก่อตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมขึ้นมาภายในปีงบประมาณ 2549 และออกอากาศเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2549 จวบจนปัจจุบัน (เอกสารประวัติการจัดตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม, 2549)

สถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม (PTV: Parliament Television) ดำเนินงานโดยกลุ่มงานผลิตรายการโทรทัศน์ สถานีวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีการควบคุมดูแลโดยคณะกรรมการผลิตรายการโทรทัศน์ของรัฐสภา

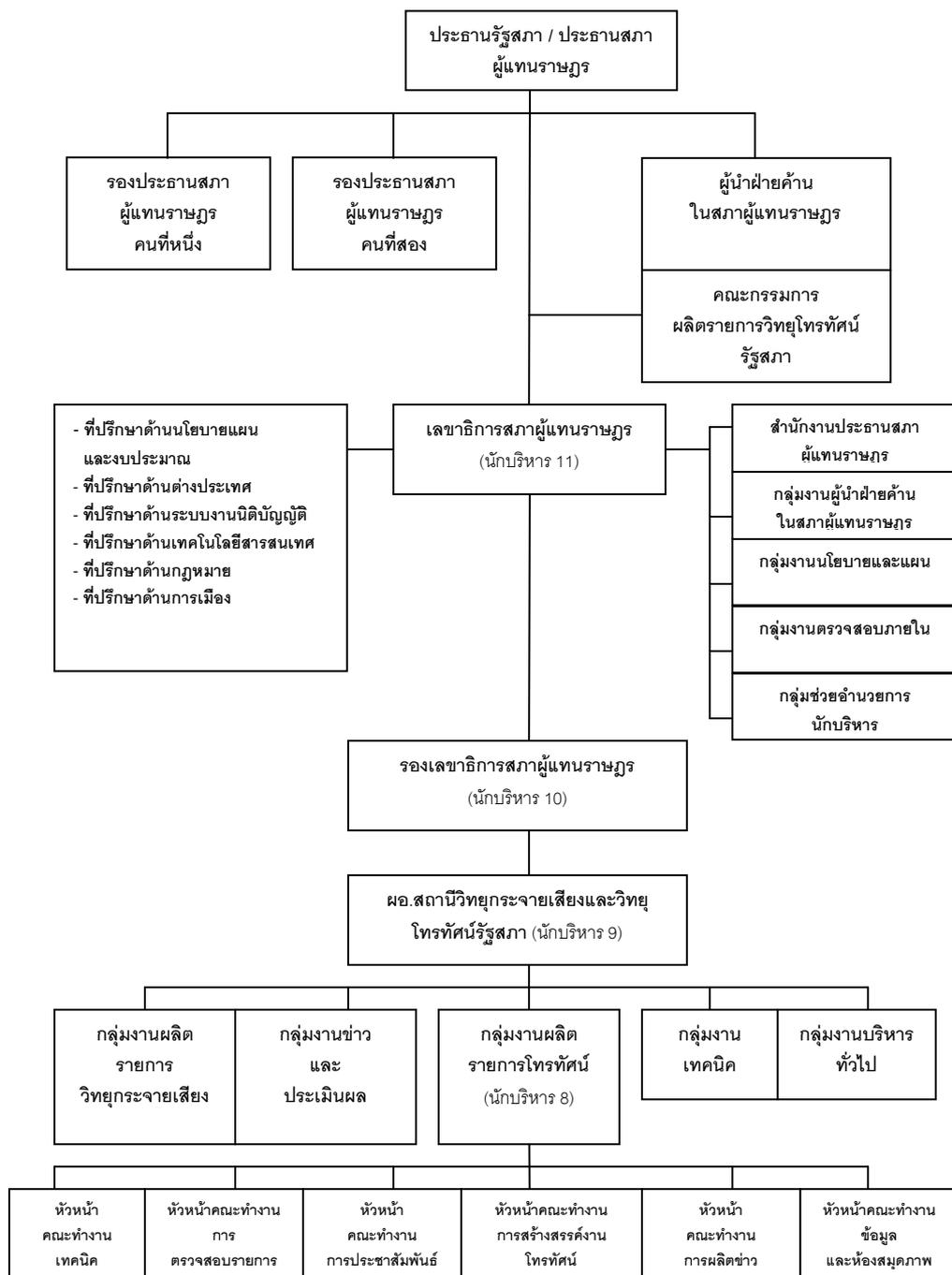
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2550, น. 102-103) ได้ศึกษาถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลัก คือการเผยแพร่สาระความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย กระบวนการทางด้านนิติบัญญัติ และกิจกรรมของรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐสภากับประชาชน มีการแพร่ภาพการออกอากาศโดยใช้เทคโนโลยีการถ่ายทอดสัญญาณผ่านระบบดาวเทียมโดยเช่าช่องสัญญาณ NBT 15 (National Broadcast of Thailand) ของกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งสามารถรับชมได้จากการรับสัญญาณดาวเทียมระบบ KU-Band ดาวเทียมไทยคม 5 ออกอากาศทุกวัน ตั้งแต่เวลา 08.00-22.00 น. โดยไม่มีการโฆษณาและไม่แสวงหาผลกำไร

สำหรับโครงสร้างการบริหารของสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมเป็นหน่วยงานระดับสำนัก ภายใต้การควบคุมดูแลของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีคณะกรรมการผลิตรายการโทรทัศน์รัฐสภา ซึ่งแต่งตั้งโดยประธานรัฐสภาเพื่อกำกับดูแลในด้าน

นโยบาย และควบคุมการผลิตรายการต่าง ๆ โดยมีผู้บริหารต่าง ๆ ตามโครงสร้างการบริหารของ สถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2.1

โครงสร้างการบริหารของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา

จากแผนภาพที่ 2.1 แสดงการบริหารสถานีวิทยุโทรทัศนีสหรัฐอเมริกาผ่านดาวเทียมบริหารงาน โดยโครงสร้างใหญ่ภายในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีผู้บริหารระดับสูง คือ ประธานรัฐสภา เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และแบ่งส่วนราชการโครงสร้างย่อยภายในกลุ่มงานผลิตรายการโทรทัศน์โดยมีผู้บริหารในระดับสูง คือ รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ผู้บริหารระดับกลาง คือ ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศนีสหรัฐอเมริกา และผู้บริหารระดับล่าง คือ ผู้อำนวยการกลุ่มงานผลิตรายการโทรทัศน์ ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สหรัฐ

การจัดองค์กรของสถานีวิทยุโทรทัศนีสหรัฐอเมริกาผ่านดาวเทียม ดำเนินงานโดยกลุ่มงานผลิตรายการโทรทัศน์ แบ่งออกเป็น 6 คณะทำงานหลัก ๆ ดังนี้

1. คณะทำงานด้านการสร้างสรรคงานโทรทัศน์ มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการสร้างสรรคงาน และผลิตรายการต่าง ๆ ตามนโยบายของผู้บังคับบัญชาชั้นสูง และตามแผนงาน/โครงการของสถานีวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศนีสหรัฐอเมริกา

2. คณะทำงานด้านการประชาสัมพันธ์มีหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการประชาสัมพันธ์กิจการของสถานีวิทยุโทรทัศนีสหรัฐอเมริกาผ่านดาวเทียม ทุกรายการ ตลอดจนจัดทำแผนงาน โครงการ และดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ทั้งภายใน และภายนอกองค์กร

3. คณะทำงานด้านการผลิตข่าว มีหน้าที่ความรับผิดชอบงานด้านการผลิตข่าว รายงานข่าว สื่อข่าว และวิเคราะห์ข่าวในวงงานของรัฐสภา และข่าวด้านนิติบัญญัติเพื่อนำเสนอต่อประชาชน

4. คณะทำงานด้านการตรวจสอบรายการ มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการตรวจสอบรายการ การออกอากาศ และการบริหารข้อมูลออกอากาศ รวมทั้งกำกับดูแล และควบคุมการออกอากาศทั้งหมดของสถานี

5. คณะทำงานด้านเทคนิค มีหน้าที่ความรับผิดชอบงานด้านเทคนิคทั้งใน และนอกห้องส่ง การดูแลเครื่องส่ง ตลอดจนการดูแลบำรุงรักษาอุปกรณ์เครื่องมือทางด้านเทคนิคต่าง ๆ รวมทั้งการสนับสนุนงานเทคนิคทั่วไปขององค์กร

6. คณะทำงานด้านข้อมูล และห้องสมุดภาพ มีหน้าที่ความรับผิดชอบงานด้านการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นวัสดุพื้นฐาน เช่น เทปต้นฉบับรายการต่าง ๆ เพื่อให้บริการกับผู้สนใจ เป็นศูนย์ข้อมูลระบบดิจิทัล (Digital Archive Center) ให้บริการข้อมูลจัดเก็บลงในสื่อแบบต่าง ๆ ตามความต้องการของผู้ขอรับบริการ เช่น CD-ROM, DVD และ VIDEO TAPE เป็นต้น

จำนวนบุคลากรที่ดำเนินงานภายในสถานีวิทยุโทรทัศนีสหรัฐอเมริกาแบ่งออกเป็นข้าราชการ จำนวน 14 คน พนักงานราชการ จำนวน 15 คน และพนักงานจ้างเหมาเอกชน จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น

จำนวน 35 คน รายการที่ผลิตออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการเผยแพร่สาระความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง กิจกรรมของรัฐสภา การดำเนินการถ่ายทอดภาพ และเสียงการประชุมภายในรัฐสภา ตลอดจนการส่งเสริมองค์ความรู้ทางด้านประชาธิปไตย เพื่อสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่เกี่ยวข้องในด้านนิติบัญญัติ

สำหรับการจัดผังรายการในปัจจุบัน มีสัดส่วนของรายการ ดังนี้ รายการประเภทข่าว รายการที่เกี่ยวกับความรู้ทั่วไป รายการที่เกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา โดยจะเน้นรายการที่ให้ความรู้กับประชาชนทั่วไป ที่เกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นหลัก ดำเนินการผลิตโดยข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาเอกชน ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และการจัดจ้างบริษัทเอกชนเป็นผู้ผลิตรายการบางส่วน เพื่อให้สามารถออกอากาศเป็นไปตามผังรายการที่กำหนดไว้

นอกจากนี้ สถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม ยังเพิ่มช่องทางการรับชมทางอินเทอร์เน็ตในเว็บไซต์ www.tvparliament.net และ www.truelife.com เพื่อขยายฐานผู้ชมให้มากขึ้น

ปัจจุบันสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมได้มีการดำเนินการแพร่ภาพออกอากาศผ่านดาวเทียมมาเป็นระยะเวลาเกือบ 3 ปี พบว่ามีปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินงานโดย ญัฐาศิริ สุขภาพ (2550, น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษาในเรื่อง “การบริหารจัดการสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน” พบว่าสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมมีคณะกรรมการผลิตรายการโทรทัศน์ (บอร์ด) มีระบบบริหารแบบภาคราชการที่ขึ้นตรงกับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย วางทิศทางการดำเนินงาน จัดผังรายการ และรูปแบบของรายการ ใช้งบประมาณการดำเนินงานของรัฐไม่หารายได้จากโฆษณา ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินงานของสถานีในด้านต่าง ๆ เช่น ความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ความเป็นกลาง เป็นต้น

สำหรับแนวทางในการปรับปรุงการบริหารจัดการสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมมีดังนี้

1. ควรปรับปรุงจัดผังรูปแบบ และเนื้อหาของรายการให้มีความน่าสนใจ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. ควรขยายช่องทางการนำเสนอโดยการหาพันธมิตรทางเคเบิลท้องถิ่น หรือการเชื่อมต่อสัญญาณกับสถานีโทรทัศน์อื่น ๆ

จากปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้ศึกษาสามารถนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาเพื่อปรับปรุง แก้ไขการบริหารงานของสถานีวิทย์โทรทัศนผ่านดาวเทียม และสามารถนำผลวิจัยดังกล่าวมาขยายผลเพื่อแสวงหาความเป็นไปได้ในการบริหารเพื่อการพัฒนาสถานีวิทย์โทรทัศนผ่านดาวเทียมต่อไป โดยผู้ศึกษาต้องการศึกษาถึงการบริหาร โครงสร้างการบริหาร การจัดองค์กร และการดำเนินงานของสถานีวิทย์โทรทัศนรัฐสภาผ่านดาวเทียม

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร โครงสร้างการบริหาร การจัดองค์กร การดำเนินงาน ของสถานีวิทย์โทรทัศน

“การบริหาร คือกระบวนการทำงานกับคน และโดยอาศัยคน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง” (เสนาะ ตีแยว, 2543, น. 1)

อลัน บี อัลบารราน (Alan B. Albarran, 2006, p. 79) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับการบริหารจัดการ (Management) ไว้ว่า “เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันจากหลาย ๆ ฝ่ายในองค์กร เพื่อบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์กร”

ปีเตอร์ เค พรินเกิ้ล และ ไมเคิล เอฟ สตาร์ (Peter K. Pringle and Michael F. Starr, 2006, p. 3) ให้คำนิยามเกี่ยวกับการบริหาร (Management) ว่า “เป็นกระบวนการ ของการวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ และการควบคุม เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยการประสานงานระหว่างการใช้บุคลากร และทรัพยากรต่าง ๆ ร่วมกัน”

ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้สามารถสรุปความหมายของการบริหาร คือ กระบวนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน คือ การวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ และการควบคุมที่ต้องอาศัยผู้บริหารเป็นผู้ดำเนินงาน จัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เช่น คน เงิน เครื่องมือ อุปกรณ์ และการจัดการภายใต้สภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกองค์กรที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดเป็นไปตามเป้าหมายที่องค์กรวางไว้

การบริหารองค์กรจะต้องอาศัยการจัดการซึ่งเป็นกระบวนการที่จะทำให้งานที่วางไว้สำเร็จ ซึ่งจะต้องอาศัยการผสมผสานการใช้ทรัพยากรที่สำคัญ 4 ประการ (4 M's) คือ

1. ทรัพยากรมนุษย์ (Man) ผู้ปฏิบัติการในกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรนั้น ๆ
2. เงิน (Money) หรืองบประมาณ (Budget) ใช้สำหรับเป็นค่าจ้าง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินงาน หรือซื้อวัสดุสิ่งของต่าง ๆ
3. วัสดุ สิ่งของ (Materials) หมายถึง อุปกรณ์ เครื่องใช้ต่าง ๆ รวมทั้งอาคารสถานที่ในการปฏิบัติงาน

4. การจัดการ (Management) หรือความรู้เกี่ยวกับการจัดการ

นอกจากนี้ในบางองค์กรอาจจะเพิ่มชนิดของทรัพยากรอีก 3 ประการ คือ ตลาด (Marketing), เครื่องจักร(Machine) และแรงจูงใจ (Moral) จึงกลายเป็นหลัก 7 M's

การบริหารงานขององค์กรจะมีสัดส่วนความจำเป็นของการใช้ทรัพยากรข้างต้นแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม และนโยบายของแต่ละองค์กร และที่สำคัญเรื่องการจัดการถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารองค์กร

การศึกษาเรื่อง “การบริหารเพื่อการพัฒนาสถานีวิทย์โทรทัศนรัฐสภาผ่านดาวเทียม” เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการ การบริหารในหน่วยงานที่ทำหน้าที่สื่อมวลชน และเป็นสถานีวิทย์โทรทัศนของทางราชการ การบริหารสถานีวิทย์โทรทัศนรัฐสภาผ่านดาวเทียมมีกระบวนการบริหารอย่างเป็นขั้นตอน ภายใต้การบริหารของผู้บริหารที่เป็นข้าราชการ พนักงานราชการ พนักงานอำนวยการเอกชนภายในรัฐสภา รัฐสภาถือเป็นองค์กรในส่วนของภาครัฐที่มีความสำคัญในการผลักดัน ขับเคลื่อน ให้เกิดการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย เพราะนับตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2475 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน รัฐสภาจึงถือเป็นหนึ่งในสามของผู้ใช้อำนาจที่สำคัญ นั่นคือ “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย” ซึ่งประกอบไปด้วย อำนาจอธิปไตย อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการโดยมีพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นผ่านทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาลตามลำดับ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2545, น. 1)

การบริหารสถานีวิทย์โทรทัศนรัฐสภาผ่านดาวเทียมเป็นการบริหารองค์กรในระบบของหน่วยงานราชการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เสนาะ ตีเยวาร์ (2543, น. 49-51) ได้ศึกษาถึงแนวคิดของ แมค เวเบอร์ (Max Weber) พบว่ามีการบริหารในระบบราชการมีลักษณะเป็นภารกิจที่ต้องปฏิบัติต่อเนื่องตลอดไป เพื่อบริการประชาชนจึงทำให้มีขนาดขององค์กรที่ใหญ่และซับซ้อนในด้านโครงสร้างขององค์กร มีการสั่งการที่เข้มงวด การออกคำสั่ง และการปฏิบัติตามคำสั่งเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติ ตามลำดับชั้นการบังคับบัญชา (Hierarchy) ที่ลดหลั่นกัน โดยถือหลักผู้อยู่ฐานะสูงกว่ามีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบสูงกว่า มีแบ่งหน้าที่การทำงานออกเป็นสัดส่วนอย่างมีเหตุผล และสัมพันธ์กัน นอกจากนี้มีการดำเนินงานต้องมีแบบพิธีเป็นทางการ ต้องมีหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษร มีระเบียบปฏิบัติที่แน่นอน เชื่อถือได้

การบริหารงานในระบบราชการพบว่าโครงสร้างองค์กรตามหลักทฤษฎีระบบราชการ (Bureaucracy) สามารถจัดความแตกต่างของผู้บริหารที่ทำงานอยู่ในองค์กรเดียวกันแต่มีความรู้ทักษะ ประสบการณ์ และเป้าหมายในการทำงานไม่เท่ากัน แม้ว่าองค์กรจะกำหนดมาตรฐานงานขึ้นมาแล้วก็ตาม แต่ผู้ปฏิบัติกรอาจทำให้งานไม่เป็นไปตามมาตรฐานได้ ซึ่งเกิดจากการใช้

ประสบการณ์ และทักษะของแต่ละคนที่ไม่เท่ากันนั่นเอง แต่ถ้ากำหนดโครงสร้างองค์กร และความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ให้เหมาะสม เพราะกฎเกณฑ์ และข้อบังคับขององค์กรจะทำให้พฤติกรรมของคนเป็นแบบเดียวกัน และอำนาจบังคับบัญชาจะทำให้สั่งการได้ดีกว่าจะใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว จะทำให้งานขององค์กรดำเนินต่อเนื่องกันตามโครงสร้างองค์กร โดยไม่ขึ้นอยู่กับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

ตามแนวคิดของเวเบอร์พบว่าระบบราชการมีความสำคัญมากเพราะทำให้องค์กรขนาดใหญ่สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีลักษณะเป็นงานประจำต่อเนื่องกันไปโดยไม่ติดขัด นอกจากนี้ยังช่วยให้คนที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่แตกต่างกันทำงานด้วยกันได้ และจัดการใช้ดุลพินิจที่เลื่อนลอย ไม่ชัดเจนของผู้บริหารอีกด้วย หากโครงสร้างองค์กรระบบราชการ และกระบวนการปฏิบัติงานจัดตั้งขึ้นอย่างถูกต้องเหมาะสมก็จะทำให้การปฏิบัติต่อคนในองค์กร และต่อลูกค้าเป็นไปอย่างไม่มีอคติ

แต่การจัดโครงสร้างองค์กรแบบระบบราชการ อาจไม่เหมาะสมกับองค์กรบางประเภท โดยเฉพาะองค์กรที่ต้องการความรวดเร็ว และความยืดหยุ่นในการทำงาน เพราะผู้ปฏิบัติงานในองค์กรที่เป็นระบบราชการอาจทำงานไม่มีประสิทธิภาพ อาจก่อให้เกิดการผิดพลาดในการบริหารงานที่ใช้อำนาจมากเกินไป มีขั้นตอนการทำงานมากขึ้นตอนจนเกินความจำเป็น ทำให้งานล่าช้าไม่ทันเหตุการณ์จนทำให้ผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานบางคนละเลยกฎเกณฑ์ และระเบียบปฏิบัติที่กำหนดไว้

กล่าวโดยสรุปการบริหารสถานีวิทยุโทรทัศนีสวรรคตผ่านดาวเทียม ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นการบริหารภายใต้ระบบราชการที่มีการบริหารงานที่เข้มงวดเป็นทางการ มีระเบียบปฏิบัติที่แน่นอน ต้องปฏิบัติตามคำสั่งตามลำดับชั้นการบังคับบัญชา โดยถือหลักผู้อยู่ฐานะสูงกว่ามีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบสูงกว่า มีแบ่งหน้าที่การทำงานออกเป็นสัดส่วนอย่างมีเหตุผล และสัมพันธ์กัน โดยมีผู้บริหารที่มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ เป็นผู้จัดการสรรพทรัพยากรต่าง ๆ ภายใต้สภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกองค์กรเพื่อให้เป็นไปตามที่องค์กรวางไว้ ในการศึกษาครั้งนี้องค์กร คือ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร คือ มีเป้าหมายเพื่อใช้อำนาจนิติบัญญัติเพื่อเผยแพร่ข้อมูลความรู้ด้านระบอบประชาธิปไตยไปสู่ประชาชน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีสมาชิกวุฒิสภา คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา เป็นผู้ดำเนินการภายในกรอบของรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2550

พลังอำนาจของสื่อวิทยุโทรทัศนีสวรรคตมีคุณลักษณะเด่นสองประการที่มีเหนือสื่ออื่น ๆ คือ มีการผสมผสานภาพ และเสียงได้ประดุจเหมือนจริง (Virtual) สามารถสร้างการรับรู้ และเป็นเครื่องมือ

ในการเข้าถึงประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเมื่อเทคโนโลยีในการส่งสัญญาณดาวเทียมพัฒนาขึ้น ทำให้การรับส่งสัญญาณโทรทัศน์สามารถแพร่กระจายข่าวสารไปถึงผู้คนที่ได้อย่างทันใด จากทั่วทุกมุมโลกพร้อม ๆ กันถือเป็นการปฏิวัติการสื่อสารครั้งใหญ่ที่ทำให้สื่อวิทยุโทรทัศน์พัฒนาตัวเองให้เป็นอุตสาหกรรมสื่อที่เจริญรุ่งเรืองขึ้น การเติบโตอย่างรวดเร็วก่อให้เกิดการขับเคลื่อนประวัติศาสตร์หน้าใหม่ให้กับวงการสื่อสารมวลชนโลก และประเทศไทย

สุรพงษ์ ใสธนะเสถียร และอิทธิศักดิ์ พลอยศิริชล (2551, น. 1-4) ได้ศึกษาถึงสื่อวิทยุโทรทัศน์ว่าได้กลายเป็นสถาบันทางวัฒนธรรมที่ทรงอิทธิพลมากขึ้นเรื่อย ๆ สร้างผลกระทบทั้งโดยตรง และโดยอ้อม ไม่ว่าจะเป็นวงการศิลปะ วัฒนธรรม บันเทิง การเมือง เศรษฐกิจ หรือแม้กระทั่งวิถีชีวิตของปัจเจกชนบุคคลที่ต้องเปลี่ยนแปลงไป

ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานขององค์กรสื่อวิทยุโทรทัศน์ที่มีลักษณะพิเศษ คือ เป็นองค์กรที่ต้องมีการสร้างสรรค์ทางความคิด ข่าวสาร และวัฒนธรรม ต่างจากองค์กรธุรกิจอื่น ๆ ทั่วไปเช่น ธุรกิจการขายสินค้า และบริการต่าง ๆ ดังนั้นในการศึกษาเรื่อง “การบริหารเพื่อการพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม” ผู้ศึกษาต้องการศึกษาทราบถึงการบริหารงาน ทรัพยากรของสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมให้เป็นไปตามเป้าหมายของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีลักษณะอย่างไรบ้าง และการบริหารงานดังกล่าวจะมีปัญหา และอุปสรรคอย่างไร เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาสถานีฯต่อไป

โครงสร้างองค์กรสื่อสารมวลชนประเภทวิทยุโทรทัศน์

องค์กรวิทยุโทรทัศน์ หมายถึง องค์กรสื่อมวลชนที่มีการจัดการขายเวลา และรายการของสถานีจากการแพร่ภาพและเสียง (Sales Department) (กิติมา สุรสนธิ, 2548, น.183) มีลักษณะการบริหาร และดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์นั้นสามารถพิจารณาได้ตามโครงสร้างของสื่อ (Structure) คือ รูปแบบการกำหนดตำแหน่งการทำงาน การควบคุม การบังคับบัญชา และบทบาทหน้าที่ของส่วนต่าง ๆ หรือบุคคลต่าง ๆ ในสื่อ จะเห็นได้ว่าในองค์กรสื่อแต่ละแห่งจะมีผังโครงสร้างซึ่งอาจจะมีลักษณะต่าง ๆ กันออกไป เช่น มีลักษณะแบนราบ หรือมีลักษณะสูงชัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะการรวมอำนาจในการดำเนินการ (Centralization) หรือการกระจายอำนาจในการดำเนินงาน (Decentralization) ขององค์กรแต่ละแห่ง ซึ่งเป็นผลพวงมาจากรูปแบบของการเป็นเจ้าของ (Ownership) ด้วย

องค์กรวิทยุโทรทัศน์ในที่นี้ คือ สถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม ซึ่งถือเป็นหน่วยงานหรือระบบย่อยของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นผู้กำหนดบทบาทหน้าที่ของสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม มีลักษณะโครงสร้างของสื่อ คือ มีลักษณะสูงชัน มีลักษณะการรวมอำนาจในการดำเนินการ (Centralization) และการกระจายอำนาจในการดำเนินงาน (Decentralization)

โครงสร้างการบริหารวิทยุโทรทัศน์

การบริหารงานวิทยุโทรทัศน์ต้องอาศัยหลักการบริหารดังต่อไปนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน เช่น จัดตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ความรู้แก่ประชาชน สร้างความเข้าใจในระบอบการเมืองการปกครองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม หรือใช้เป็นเครื่องมือในการให้ความร่วมมือกับรัฐบาลในเรื่องนโยบายบ้านเมือง เป็นต้น

2. บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานีวิทยุโทรทัศน์ จะต้องมึเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่มีทักษะ ความสามารถในการดำเนินงานทางด้านการผลิตรายการ

3. สถานที่ในการผลิตรายการ การออกอากาศรายการ และสถานที่ตั้งของสถานีวิทยุโทรทัศน์ จะต้องอยู่ในอาคารหรือบริเวณที่เหมาะสม มีอุปกรณ์เครื่องมือที่พร้อม ทันสมัย

4. งบประมาณในการดำเนินกิจการวิทยุโทรทัศน์ ต้องมีการจัดสรรงบประมาณหรือเงินทุนมาดำเนินงานในการออกอากาศ การผลิตเนื้อหา และรูปแบบรายการให้มีความต่อเนื่องเป็นประจำทุกวัน ตามผังรายการที่กำหนดของสถานี

นอกจากนี้การบริหารงานวิทยุโทรทัศน์มีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากการบริหารองค์กรอื่น คือ การบริหารงานวิทยุโทรทัศน์จะต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในด้านการผลิตเนื้อหา และรูปแบบรายการ มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านเทคนิคต่าง ๆ นอกจากนี้ยังต้องมีความเท่าทันกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อจะได้นำมาเสนอให้ประชาชนทราบ

โครงสร้างการบริหารงานวิทยุโทรทัศน์มีลักษณะดังนี้

1. กำหนดหน้าที่หรือภารกิจ หน้าที่ของสถานีวิทยุโทรทัศน์ คือ มีภารกิจในการเผยแพร่รายการโทรทัศน์ไปสู่ประชาชนโดยมีจุดมุ่งหมายหลายประการตามหน้าที่ของสื่อมวลชน คือ ให้ความรู้ด้านข้อมูลข่าวสาร ให้การศึกษา ให้ความบันเทิง หรือการให้ความรู้ทางด้านการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ ซึ่งสถานีวิทยุโทรทัศน์ทุกแห่งจะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้

2. การแบ่งงานกันทำ การดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์จะต้องมีการแบ่งหน้าที่ในการทำงานให้ชัดเจน เช่น ฝ่ายข่าว ฝ่ายตัดต่อ ฝ่ายเทคนิค ฝ่ายรายการ เป็นต้น ซึ่งแต่ละฝ่ายก็จะมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ มีทักษะในการทำงานแต่ละอย่างซึ่งจะต้องมีการทำงานที่เป็นลักษณะประสานงานกันในการทำงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ของสถานีโทรทัศน์

3. มีสายการบังคับบัญชา เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างเรียบร้อย และราบรื่น จะต้องมีการแบ่งสายงานบังคับบัญชาให้ชัดเจน โดยแบ่งผู้บริหารออกเป็นผู้บริหารระดับสูง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานี ผู้บริหารระดับกลาง ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายกลุ่มงานต่าง ๆ ผู้บริหารระดับล่าง ได้แก่ หัวหน้าคณะทำงานต่าง ๆ เช่น หัวหน้างานจัดรายการ หัวหน้างานประชาสัมพันธ์ หัวหน้าช่างเทคนิค และผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ช่างบันทึกภาพ เจ้าหน้าที่ตัดต่อ ผู้กำกับรายการ ผู้สร้างสรรครายการ ผู้เขียนบทโทรทัศน์ ช่างเทคนิค ผู้สื่อข่าว เป็นต้น ซึ่งพนักงานเหล่านี้ก็จะปฏิบัติงานตามคำสั่งของผู้บังคับขาดตามลำดับชั้น

4. มีช่วงการควบคุม การดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์ก็มีความเหมือนกับองค์กรทั่วไป ที่จะต้องมีการระบุนขอบเขตอำนาจหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาให้ชัดเจน มีความรับผิดชอบได้มากน้อยเพียงใด มีหน่วยงานหรือผู้ปฏิบัติกรอยู่ในการควบคุมอย่างไร ซึ่งจะต้องมีระบุให้ชัดเจนเพื่อป้องกันการเกิดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติหน้าที่

5. เอกภาพของการบังคับบัญชา นอกจากจะมีการกำหนดสายการบังคับบัญชา และแบ่งช่วงการควบคุมอย่างชัดเจนแล้ว จะต้องมีการจัดรวมอำนาจสูงสุดไว้ที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือคณะใดคณะหนึ่ง สำหรับสถานีวิทยุโทรทัศน์จะมีการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ผู้อำนวยการสถานี

ชิสนี่ ดับเบิลยู เฮด, โทมัส สเปน และ ไมเคิล เอ แมคเกรเกอร์ (Sydney W. Head, Thomas Spann and Michael A. McGregor) ได้ศึกษาถึงลักษณะการบริหาร และดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์นั้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. สถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการค้า (Commercial Television) สถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการค้า มีการโฆษณาเป็นรายได้ หลักโดยพื้นฐานแล้วสถานีวิทยุโทรทัศน์ 1 สถานีต้องประกอบไปด้วย 3 ส่วนหลักๆ ดังนี้ สถานีที่ตั้ง สตูดิโอ และเครื่องส่งสัญญาณ แบ่งประเภทการแพร่ภาพออกอากาศออกเป็น 2 ลักษณะคือ แบบผ่านคลื่นอากาศ ในคลื่นความถี่ต่าง ๆ หรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่องฟรีทีวี (Free Television) มีรายได้จากการโฆษณา

และแบบมีระบบเครือข่าย ติดต่อระหว่างกัน มีการแลกเปลี่ยน ผ่านเคเบิล ดาวเทียม คลื่นไมโครเวฟ หรือ สถานีวิทยุโทรทัศน์ที่เก็บเงินค่าชม (Pay Television) มีรายได้มาจากค่าสมัคร

สมาชิก ลูกคามีลักษณะเป็นครัวเรือนมีพื้นที่ของตนเอง มีรูปแบบการให้บริการ 3 ประเภท คือ แบบ Basic-cable networks, แบบ Superstations และแบบ Pay-cable networks

2. สถานีวิทยุโทรทัศน์ที่ไม่มุ่งโฆษณาสินค้า (Non Commercial Television) ในบางครั้งการให้บริการของสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการค้าไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในด้านวัฒนธรรมแห่งชาติ การศึกษา การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนทุกกลุ่มชนได้จึงเป็นแนวคิดให้เกิดสถานีวิทยุโทรทัศน์ที่ไม่มุ่งโฆษณาสินค้าขึ้นมา มีลักษณะการแพร่ภาพการออกอากาศทั้งแบบการใช้คลื่นความถี่ และแบบผ่านสัญญาณดาวเทียม (Non Commercial Television) (Head, Spann and McGregor, 2001, pp. 166-180)

ดังนั้นการจัดโครงสร้างของสถานีวิทยุโทรทัศน์แต่ละแห่งนั้นแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างได้แก่

1. นโยบาย และวัตถุประสงค์ของสถานีที่กำหนดว่าต้องการงานอะไรบ้าง ต้องการรวมกลุ่มงานหรือกระจายงานอย่างไร ต้องการกำหนดภาระหน้าที่ และขอบเขตความรับผิดชอบอย่างไร

2. ขนาดของสถานี เช่น สถานีขนาดใหญ่ต้องมีปริมาณงานมากกว่าสถานีขนาดเล็ก การจัดแบ่งงานจึงมีหลายอย่างหลายแผนก

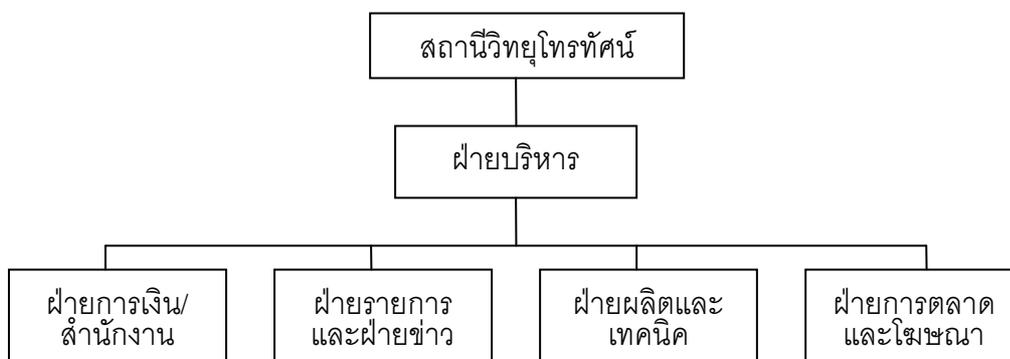
3. ประเภทของสถานี เช่น สถานีเพื่อการค้าจะให้ความสำคัญกับการตลาดหรือฝ่ายขายมาก ฝ่ายนี้จึงมีขนาดใหญ่ มีภาระความรับผิดชอบมาก ส่วนสถานีที่มีใช้การค้าจะให้ความสำคัญกับหน่วยราชการ เป็นต้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2547, น. 372)

ในการจัดโครงสร้างของสถานีวิทยุโทรทัศน์จะต้องพิจารณาปัจจัยทั้งสามประการควบคู่กันไป จึงทำให้การจัดแบ่งงาน และจัดโครงสร้างการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์กรแต่ละองค์กรจะมีความแตกต่างกันในเชิงของการจัดโครงสร้าง การบริหารงาน การกำหนดบทบาทหน้าที่ การจัดโครงสร้างของงานในสถานีวิทยุโทรทัศน์มีความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับระบบการบริหาร และสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานีด้วย

แผนภาพที่ 2.2

การจัดโครงสร้างองค์กรและการดำเนินงานของผู้ผลิตสื่อวิทยุโทรทัศน์

ที่มา : “ การจัดโครงสร้างองค์กรและการดำเนินงานของผู้ผลิตสื่อวิทยุโทรทัศน์ ” โดย อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ , 2550, สื่อสารมวลชนเบื้องต้น สื่อมวลชน วัฒนธรรม และสังคม, พิมพ์ครั้งที่ 2, น. 463

จากแผนภาพที่ 2.2 แสดงการจัดโครงสร้างองค์กรของสถานีวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มงานออกเป็น 4 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่ ฝ่ายการเงิน / สำนักงาน, ฝ่ายรายการ และฝ่ายข่าว, ฝ่ายผลิต และเทคนิค และฝ่ายการตลาดและโฆษณา โดยทุกฝ่ายอยู่ภายใต้การควบคุมของฝ่ายบริหารซึ่งมีหน้าที่บริหารสถานีให้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ และนโยบายที่ตั้งไว้ตามระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ สถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมมีโครงสร้างการบริหารที่ไม่มุ่งโฆษณาสินค้า (Non Commercial Television) มีผังโครงสร้างที่มีการกระจายอำนาจในการดำเนินงาน (Decentralization) เพราะมีรูปแบบของการเป็นเจ้าของ (Ownership) โดยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จึงมีการกำหนดตำแหน่งการทำงาน การควบคุม การบังคับบัญชา และบทบาทหน้าที่ของส่วนต่าง ๆ หรือบุคคลต่าง ๆ ในสื่อที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับฝ่ายขาย ฝ่ายการตลาด แต่จะให้ความสำคัญกับฝ่ายประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐสภา กับประชาชน

ดังนั้นผู้บริหารที่จะเป็นผู้นำในการบริหารให้องค์กรสื่อวิทยุโทรทัศน์ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่องค์กรวางไว้ จึงต้องประกอบไปด้วยผู้บริหารในระดับต่าง ๆ

ผู้บริหารของสถานีวิทยุโทรทัศน์

การบริหารสถานีวิทยุโทรทัศน์จำเป็นต้องอาศัยผู้นำในการควบคุมดูแลตัดสินใจการดำเนินงานต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกันกับบุคลากรภายในองค์กร Albarran (2006, p. 11) ได้ศึกษาถึงการแบ่งประเภทตามระดับการบริหารในองค์กรผู้ผลิตสื่อวิทยุโทรทัศน์เป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ผู้บริหารระดับสูง (Top-level, or Executive Manager) เป็นผู้บริหารที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการทำงานขององค์กรทั้งระบบ ระบุปัจจัยทั้งปัจจัยภายใน (Internal Factors) และปัจจัยภายนอก (External Factors) ที่เกี่ยวข้อง และมีผลกระทบต่อระบบการดำเนินงานขององค์กร
2. ผู้บริหารระดับกลาง (Middle Manager) มีหน้าที่ในการวางแผน จัดสรรทรัพยากร ตลอดจนการบริหารกลุ่มย่อยในองค์กร ผู้บริหารในระดับนี้ เช่น ผู้บริหารสถานีวิทยุโทรทัศน์ (Television Station Manager) เป็นต้น
3. ผู้บริหารระดับล่าง (Lower-level Manager) มีหน้าที่ดูแล ตรวจสอบการทำงาน ของพนักงานแต่ละคน

การแบ่งระดับการบริหารสถานีวิทยุโทรทัศน์ดังกล่าว อาจแตกต่างกันไปในแต่ละองค์กร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ปัจจัยในด้านจำนวนบุคลากร ขนาดขององค์กร หรือวัตถุประสงค์ขององค์กร

ผู้บริหารที่ดีควรมีทักษะความรู้ ความสามารถในด้านการบริหารให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ ความรับผิดชอบตามระดับชั้นของผู้บริหาร ดังนั้นในปี 2006 Albarran ได้ศึกษาถึงทักษะทางด้านการบริหาร (Management Skills) ซึ่งหมายถึงความสามารถพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสื่อมวลชนประกอบไปด้วย

1. ทักษะทางด้านเทคนิค (Technical Skills) ผู้บริหารสถานีวิทยุโทรทัศน์จำเป็นต้องมีความเข้าใจทางด้านระบบปฏิบัติการ เนื่องจากเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการสื่อสารอย่างมาก แม้ความก้าวหน้าหรือการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีนั้นเป็นเรื่องยากในการติดตาม แต่ผู้บริหารก็จำเป็นต้องมีทักษะทางด้านอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติการ การส่งสัญญาณ (Signal Transmission) ช่องทางการเผยแพร่รายการ (Program Distribution) และการประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์
2. ทักษะทางด้านบุคลากร (Human, or People, Skills) ผู้บริหารจัดการส่วนใหญ่กล่าวว่าทักษะทางด้านนี้เป็นทักษะที่สำคัญที่สุดในการบริหารจัดการ ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จในสื่อโทรทัศน์จะมีทักษะทางด้าน การสื่อสารระหว่างบุคคลที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเป็น

ผู้นำ (Leading) และโน้มน้าวใจพนักงาน (Motivating Employees) นอกจากนี้ก็ต้องเป็นบุคลากรที่มีความยืดหยุ่น มองการณ์ไกล และกระตือรือร้นเพื่อที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างพลังในการร่วมมือทำงานของพนักงานทุกคน

3. ทักษะทางการวางแผนหรือการแก้ไขปัญหา (Conceptual, or Problem-Solving, Skills) ผู้บริหารต้องเข้าใจความซับซ้อนของปัจจัยแวดล้อมทั้งภายนอก และภายใน และการทำการตัดสินใจโดยพิจารณาอย่างรอบคอบ เนื่องจากสื่อวิทยุโทรทัศน์มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ผู้บริหารต้องสามารถโต้ตอบอย่างรวดเร็วกับสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง รวมถึงการจัดการกับประเด็นปัญหาที่หลากหลาย และแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับความชื่นชอบ และรสนิยมของผู้รับสาร เทคโนโลยี หรือความสัมพันธ์ระหว่างพนักงาน

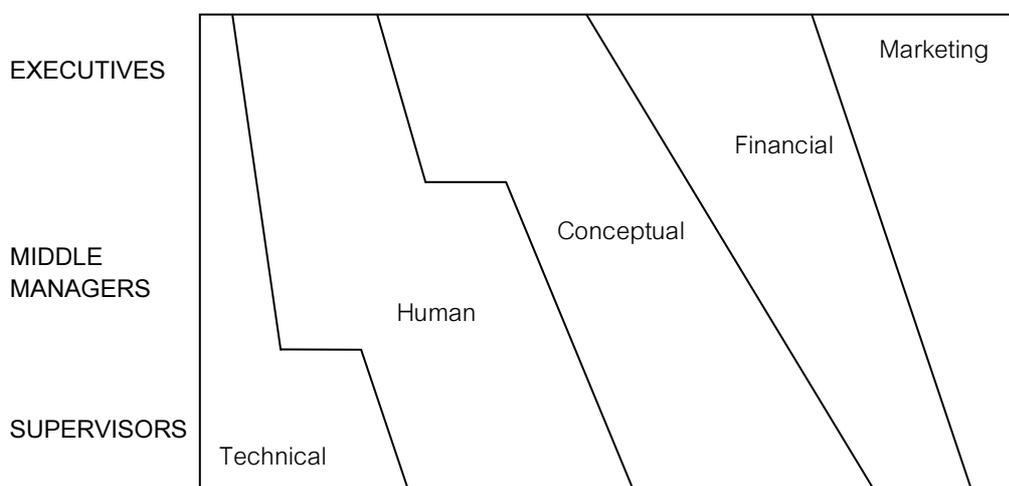
4. ทักษะทางการเงิน (Financial Skills) ผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะการจัดการด้านการเงินที่ดีเพื่อประเมินสถานการณ์ทางการเงินขององค์กร รวมทั้งการรักษางบประมาณ และการวางแผนทางรายได้ ตลอดจนความสามารถใช้เครื่องมือวิเคราะห์ทางการเงิน

5. ทักษะทางการตลาด (Marketing Skills) ผู้บริหารต้องมีความเข้าใจในตลาดธุรกิจของสื่อวิทยุโทรทัศน์ ต้องรู้จักและเข้าใจหลักแนวความคิด 4Ps อันได้แก่ ราคา (Price) ผลิตภัณฑ์ (Product) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) และการจัดจำหน่าย (Place) เพื่อนำมาบริหารจัดการภายในสถานีวิทยุโทรทัศน์ให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร (pp. 12-14)

ทักษะดังกล่าวข้างต้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหาร โดยทักษะเหล่านี้ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ (Isolation) ผู้บริหารทุกฝ่าย และทุกระดับจำเป็นต้องมีทักษะเหล่านี้ครบทั้งหมด แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากหน้าที่ และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน ทำให้ผู้บริหารแต่ละระดับมีความจำเป็นในการใช้ทักษะแต่ละประเภทไม่เท่ากัน โดยผู้บริหารระดับสูงมีความจำเป็นในการใช้ทักษะทางการตลาด และการเงินมากกว่าผู้บริหารระดับกลาง และระดับล่าง ส่วนผู้บริหารระดับกลางมีความต้องการทักษะทางด้านเทคนิคมากกว่าผู้บริหารระดับอื่น โดยสามารถดูได้จากแผนภาพแสดงทักษะในการบริหารจัดการกับระดับผู้บริหารของสถานีวิทยุโทรทัศน์

แผนภาพที่ 3.3

ทักษะในการบริหารกับระดับผู้บริหารของสถานีวิทยุโทรทัศน์

ที่มา : “ทักษะในการบริหารกับระดับผู้บริหารของสถานีวิทยุโทรทัศน์” โดย Alan B. Albarran, 2006, Management of electronic media, 3rd ed., p. 14.

หน้าที่ของการบริหาร

Pringle & Starr (2006, pp. 14-19) ได้ศึกษาถึงหน้าที่ของการบริหาร ผู้บริหารต้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการบริหารองค์กรสื่อวิทยุโทรทัศน์ เพื่อทำหน้าที่ประสานงานระหว่างบุคลากร และทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรนั่นเอง นอกจากนี้ผู้บริหารยังต้องคำนึงความรับผิดชอบ และจุดยืนขององค์กร โดยหน้าที่ของการบริหาร (Management Functions) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจ การกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กร การวางแผน การกำหนดกลยุทธ์ เพื่อประสานงานระหว่างองค์กร และกิจกรรมต่าง ๆ ของบุคลากรให้บรรลุเป้าหมายของสถานีวิทยุโทรทัศน์

2. การจัดองค์กร (Organizing) หมายถึง เป็นกระบวนการในการในการจัดสรรทรัพยากรบุคคลหรือการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับพนักงาน โดยแบ่งออกเป็นฝ่าย ๆ ซึ่งแต่ละฝ่ายจะมีหน้าที่ความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ยังหมายรวมถึงการประสานความร่วมมือในการทำงานระหว่างฝ่ายเพื่อบรรลุเป้าหมายในการดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์ โดยการแบ่งหน้าที่ในการดำเนินงานภายในองค์กรสื่อวิทยุโทรทัศน์ดังนี้ เช่น ฝ่ายขาย (Sales Department), ฝ่ายรายการ

(Program Department), ฝ่ายส่งเสริมการขายและฝ่ายการตลาด (Promotion and Marketing Department), ฝ่ายข่าว (News Department), ฝ่ายผลิต (Production Department), ฝ่ายเทคนิค (Engineering Department) และฝ่ายธุรกิจ (Business Department) เป็นต้น

3. การสั่งการ (Directing) หมายถึง การกระตุ้นให้บุคลากรปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างกระตือรือร้น และก่อให้เกิดผลตามที่ผู้บริหารต้องการ โดยผู้บริหารต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เช่น การสร้างแรงจูงใจ (Motivation), การสื่อสาร (Communication), การฝึกอบรม (Training) และความต้องการของแต่ละบุคคล (Personal Influence)

4. การควบคุม (Controlling) หมายถึง กระบวนการในการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับผลงานกับเป้าหมายหรือมาตรฐาน และแก้ไขให้ได้ตามเป้าหมายที่สถานีวิทยุโทรทัศน์วางไว้ การควบคุมนี้จะทำให้ผู้บริหารรับผิดชอบในการติดตามความก้าวหน้าในงาน กำกับดูแลการทำงานของผูปฏิบัติงาน ตลอดจนติดต่อสื่อสารกับผู้ปฏิบัติถึงผลการทำงำนนั้น

การบริหารเป็นทั้งศาสตร์ และศิลป์ที่ทุกคนไม่สามารถเลียนแบบให้เหมือนกัน และประสบความสำเร็จได้ เพราะการบริหารถือเป็นศาสตร์ที่มีองค์ความรู้สามารถอธิบายตามหลักการได้ มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร มีขั้นตอนในการทำงานอย่างชัดเจนสามารถนำไปใช้ได้ เพื่อดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ อย่างไรก็ตามการบริหารเป็นศิลป์ด้วย เพราะต้องอาศัยความเป็นเฉพาะตน ที่มีความเชี่ยวชาญชำนาญในการบริหารให้ประสบความสำเร็จ โดยต้องอาศัยประสบการณ์ การสังเกต การศึกษาค้นคว้า และความสามารถของผู้บริหารแต่ละคน ดังนั้นการบริหารไม่สามารถเลียนแบบให้เหมือนกันทุกขั้นตอน และก่อให้เกิดผลสำเร็จได้ในทุกครั้ง และเกิดขึ้นกับทุกคน แต่ผู้บริหารสามารถนำหลักการบริหารมาเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารในแบบเฉพาะตัว และสามารถดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่ประสบความสำเร็จได้

จากแนวคิดของผู้บริหาร และหน้าที่การบริหารขององค์กรสื่อวิทยุโทรทัศน์ สามารถนำมาอธิบายในการศึกษา “การบริหารเพื่อการพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม” พบว่าสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมมีผู้บริหารระดับสูง คือ เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ระดับกลาง คือ ผู้อำนวยการกลุ่มงานผลิตรายการโทรทัศน์ และระดับล่าง คือ หัวหน้าคณะทำงานด้านต่าง ๆ ทั้ง 6 หน่วยงาน คือ คณะทำงานด้านการสร้างสรรค์งานโทรทัศน์, คณะทำงานด้านการประชาสัมพันธ์, คณะทำงานด้านการผลิตข่าว, คณะทำงานด้านการตรวจสอบรายการ, คณะทำงานด้านเทคนิค และคณะทำงานด้านข้อมูล และห้องสมุดภาพ โดยแต่ละคนจะมีหน้าที่ในการ

บริหารที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับตำแหน่ง และหน้าที่ของตนเอง ทักษะความสามารถในแต่ละระดับของผู้บริหาร

การจัดรูปองค์กรและการดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์

องค์กร (Organization) หมายถึง รูปแบบของการทำงานของมนุษย์ที่มีลักษณะการทำงานเป็นกลุ่มที่มีการประสานงานกันตลอดเวลา ตลอดจนถึงมีการกำหนดทิศทาง มีการจัดระเบียบวิธีการทำงาน และติดตามวัดผลสำเร็จของงานที่ทำอยู่เสมอ ดังนั้น ลักษณะขององค์กรทางด้านสื่อสารมวลชนก็มีลักษณะเช่นเดียวกับองค์กรทั่วไป คือ

1. มีบุคคลอย่างน้อย 2 คนขึ้นไป รวมกันเป็นกลุ่ม
2. มีวัตถุประสงค์ร่วมที่ซึ่งเป็นผลประโยชน์ร่วมของสมาชิกฝ่ายต่าง ๆ
3. สมาชิกของกลุ่มจะเต็มใจเข้ามาร่วมกันทำงานเพื่อให้ได้ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์

ดังนั้น องค์กรสื่อสารมวลชน จึงหมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกันในการสืบเสาะหาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมารายงานหรือนำเสนอให้แก่ประชาชนผู้รับสารในสังคมได้ทราบในรูปแบบของการแจ้งให้ทราบ ให้ความรู้ ชักจูงโน้มน้าวใจ และให้ความบันเทิง โดยผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ โดยการยึดถือว่าเป็นกิจกรรมหลักการปฏิบัติการนำเสนอข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องโดยมีระยะเวลาเป็นกรอบในการนำเสนอ มีการหารายได้จากการขาย การโฆษณาหรือการเป็นสมาชิก ซึ่งองค์กรสื่อสารมวลชนประเภทสื่อโทรทัศน์มีลักษณะโครงสร้างที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ เป้าหมายและรายได้ขององค์กร (กิติมา สุรสนธิ, 2544, น. 154-155)

การจัดแบ่งโครงสร้างของสถานีวิทยุโทรทัศน์ไม่มีรูปแบบที่ตายตัว ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการบริหารงาน ในปี 2550 อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ ได้ศึกษาถึงการจัดองค์กรของสถานีวิทยุโทรทัศน์โดยทั่วไป ประกอบด้วยหน่วยงานพื้นฐาน 4 ฝ่ายได้แก่

1. ฝ่ายรายการ และฝ่ายข่าว มีหน้าที่ในการผลิตรายการประเภทต่าง ๆ วางผังรายการต้องมีการควบคุมคุณภาพทั้งภาพ และเสียง รวมถึงกราฟฟิคต่าง ๆ ที่ถูกต้อง มีความทันสมัย และเป็นรายการที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับความต้องการของผู้ชมกลุ่มเป้าหมาย และมีความหลากหลายให้ผู้ชมสามารถเลือกรับชมได้ นอกจากนี้ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เพื่อผลิตรายการที่สร้างสรรค์ และเป็นทางเลือกเพื่อให้ผู้ชมนำมาใช้ประโยชน์ทั้งด้านการรับรู้ข่าวสาร ด้านความบันเทิง เป็นต้น

ฝ่ายข่าวมีความสำคัญกับสถานีวิทยุโทรทัศน์ทุกสถานี เพราะว่า ในปัจจุบันการแข่งขันทางด้านข้อมูลข่าวสาร มีการแข่งขันกันสูงในเรื่องของความเร็ว ความถูกต้อง และคุณภาพของ

ข่าวสารที่นำเสนอสู่สายตาของประชาชน นอกจากนี้ทุกสถานีได้วางงบประมาณในด้านข่าวมาเป็นอันดับต้น ๆ เพื่อดึงดูดผู้ชมกลุ่มเป้าหมายให้ติดตามรับชมการออกอากาศของสถานีอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการนำเสนอข่าวที่มีรูปแบบการสื่อสารแบบ 2 ทาง หรือ (Two Way Communication) คือมีการนำเสนอข่าวที่รัฐต้องการเผยแพร่ให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง รวมถึงการนำเสนอข่าวที่เป็นความเดือดร้อนของประชาชนเพื่อให้ภาครัฐได้รับทราบ

2. ฝ่ายการเงินและสำนักงาน มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการเงิน และการบัญชีขององค์กรส่วนฝ่ายสำนักงานมีหน้าที่ทำงานด้านเอกสาร ข้อมูล การประสานงานต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสถานี และฝ่ายอื่น ๆ

3. ฝ่ายโฆษณาและการตลาด มีหน้าที่หารายได้จากโฆษณา และวางแผนการตลาดให้กับสถานี เพื่อให้มีรายได้เพียงพอแก่การผลิตรายการประเภทต่าง ๆ และสำหรับการบริหารงานขององค์กรทั้งหมด

4. ฝ่ายผลิต และเทคนิค มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านการผลิตและหลังการผลิต และด้านเทคนิคการออกอากาศเพื่อดูแลรับผิดชอบในเรื่องเครื่องส่ง และถ่ายทอดสัญญาณให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และราบรื่น (น. 464)

ฝ่ายเทคนิคยังต้องมีการพัฒนาตนเอง พร้อมกับเปิดโลกทัศน์ของตนเองให้กว้าง เพื่อเท่าทันกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

นอกจากนี้บางสถานียังจัดให้มีฝ่ายประชาสัมพันธ์เพื่อส่งข่าวสาร และสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ชมรายการอีกด้วย

หากเป็นสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการค้า จะมีฝ่ายการตลาดเพิ่มขึ้นมา ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญ เพราะเป็นฝ่ายที่สร้างรายได้ให้กับสถานี นอกจากนี้แล้วยังต้องมีส่วนส่งเสริมการตลาดหรือส่งเสริมการขาย เพื่อส่งเสริมให้บริษัทโฆษณาซื้อเวลาในการโฆษณาสินค้า

การดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์มีลักษณะไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ ต้องมีความเคลื่อนไหว ตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา และเป็นงานนี้ท้าทายความสามารถของผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ เพื่อให้การทำงานบรรลุเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพ การจัดองค์กรของสถานีวิทยุโทรทัศน์ แต่ละแห่งจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญคือ นโยบาย และวัตถุประสงค์ของสถานี ขนาดของสถานี และประเภทของสถานี รวมทั้งปัจจัยอื่น ๆ เช่น สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ซึ่งทำให้ผู้บริหารจะต้องจัดองค์กร หรือโครงสร้างของงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และที่สำคัญคือทำให้เกิดความสะดวก และมีประสิทธิภาพในการทำงาน

ในการศึกษา “การบริหารเพื่อการพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม” พบว่าสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมมีการจัดองค์กร และการดำเนินงานประกอบจึงด้วย 5 ฝ่ายด้วยกัน คือ กลุ่มงานข่าวและประเมินผล, กลุ่มงานบริหารทั่วไป, กลุ่มงานผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง, กลุ่มงานเทคนิค และกลุ่มงานผลิตรายการโทรทัศน์

สำหรับผู้ที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานในการผลิตรายการต่าง ๆ เพื่อออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม คือ กลุ่มคณะกรรมการที่เพิ่งจัดตั้งขึ้นมา โดยประกอบไปด้วยคณะกรรมการ 6 คณะทำงาน คือ คณะทำงานด้านการสร้างสรรค์งานโทรทัศน์, คณะทำงานด้านการตรวจสอบรายการ, คณะทำงานด้านเทคนิค, คณะทำงานด้านข้อมูลและห้องสมุดภาพ, คณะทำงานด้านการประชาสัมพันธ์ และคณะทำงานด้านการผลิตข่าว การปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ ในกลุ่มงานผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์ยังมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ทำให้ผู้บริหารในระดับต่าง ๆ ต้องคำนึงถึงการจัดรูปองค์กร และการดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์ เพราะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการแก้ปัญหาของการบริหาร และดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมที่ผ่านมา และเพื่อแก้ปัญหา และหาแนวทางที่เป็นไปได้ที่มีผลต่อการพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมต่อไปในอนาคต

แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรผู้ผลิตสื่อภายใต้แรงกดดันทางสังคม

ผู้บริหารในยุคปัจจุบันต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่หลากหลาย เช่น ความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การเมือง เศรษฐกิจ ที่มีความท้าทาย และมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สถานการณ์ดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นกับการบริหารในภาคเอกชนเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อการบริหารในสื่อโทรทัศน์ของภาครัฐบาล นั่นคือ สถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมด้วย ผู้บริหารต้องเผชิญกับการแก้ปัญหาที่ยุ่งยากซับซ้อนมากขึ้น เช่น ต้องใช้ระยะเวลาในการทำงานที่มากขึ้น บุคลากรผู้เชี่ยวชาญมีจำนวนน้อย งบประมาณที่จำกัด รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีต่าง ๆ ภายในองค์กรให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากร นอกจากนี้ผู้บริหารยังต้องเผชิญกับสภาพการณ์แข่งขันทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค และระดับภายในประเทศ รวมถึงภาวะวิกฤติทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีต่าง ๆ ภายใต้ภาวะความกดดันต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทำให้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม

การเรียนรู้ เข้าใจ ถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มากกระทบกับการพัฒนาสถานีฯ McQuail (2005, pp. 190-191) ได้ศึกษาถึงปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ดังแนวคิดของ เดนิส แมคควอล ที่กล่าวไว้ว่า สถาบันสื่อสารมวลชนมีกิจกรรมหลัก คือ การผลิต (Production) การผลิตขึ้นมาใหม่ (Reproduction) และการเผยแพร่ (Distribution) ข่าวสาร และความรู้ต่าง ๆ ไปสู่ประชาชนทั่วไปในฐานะผู้รับสาร

นอกจากนี้เดนิส แมคควอล Denis McQuail ได้กล่าวไว้ว่า สื่อมวลชนที่ดำเนินงานในลักษณะองค์กรธุรกิจ ต้องดำเนินอยู่ท่ามกลางแรงผลักดันต่าง ๆ ของสังคม (Social Pressure) ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Pressure) การเมือง (Political Pressure) ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (Dynamics) ตลอดจนแรงผลักดันจากภายในตัวองค์กรเอง ซึ่งแรงผลักดันต่าง ๆ เหล่านี้มีส่วนสำคัญในการกำหนดนโยบาย และการดำเนินงานขององค์กรผู้ผลิตสื่อ

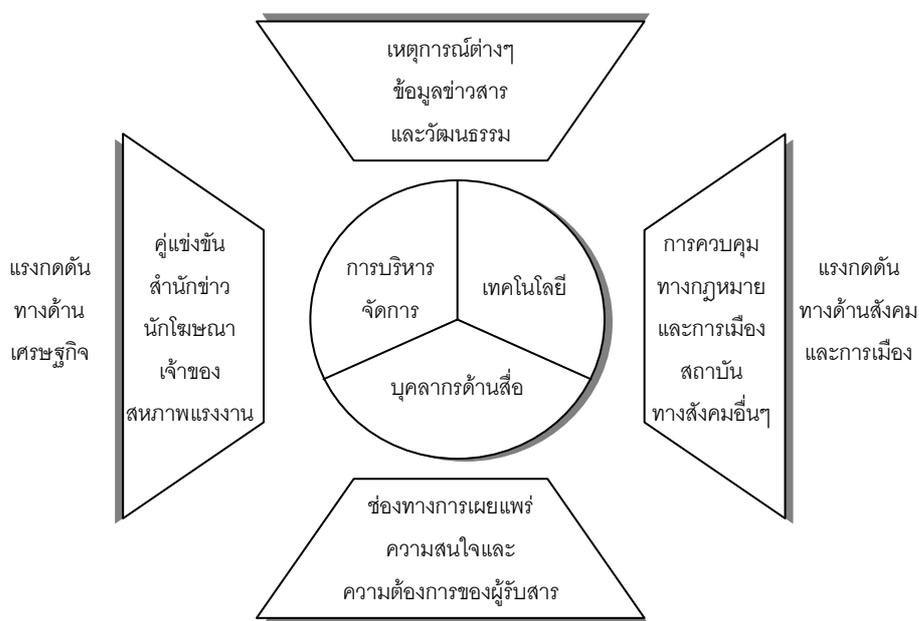
เช่นเดียวกับเกิร์บเนอร์ (Gerbner) ที่ได้กล่าวถึงสื่อมวลชนว่า ดำเนินการภายใต้แรงกดดันจากบทบาทของพลังภายนอกต่าง ๆ เช่น ลูกค้าย ในที่นี้หมายถึง นักโฆษณา, คู่แข่งขันจากสื่ออื่น ๆ, ผู้มีอำนาจ โดยเฉพาะทางด้านกฎหมายและการเมือง, นักวิชาการ, สถาบันอื่น ๆ ในสังคม รวมถึงตัวผู้รับสารด้วย

จากแนวคิดของแมคควอล (McQuail) สามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2.4

แบบจำลององค์กรผู้ผลิตสื่อภายใต้แรงกดดันทางสังคม

(The media organization in a field of social forces)

ที่มา : “แบบจำลององค์กรผู้ผลิตสื่อภายใต้แรงกดดันทางสังคม” โดย Denis McQuail, 2005, McQuail's Mass Communication Theory, 5th ed., p. 282.

จากแผนภาพที่ 2.4 แบบจำลองของแมคควอล (McQuail) แสดงให้เห็นว่าองค์กรผู้ผลิตสื่อมวลชนนั้นมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลหลาย ๆ กลุ่มทั้งจากบุคคลภายนอก อันได้แก่ ผู้รับสาร นักโฆษณา คู่แข่งขัน และสังคมโดยรวม รวมถึงบุคคลภายในองค์กรเอง ทั้งเจ้าของ (Owner) หรือผู้บริหารองค์กร และพนักงานภายในองค์กร ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อ การบริหารจัดการองค์กรในลักษณะที่แตกต่างกัน หรือหากมองในแง่ของแรงผลักดันในการบริหาร จัดการ ในปี 2005 McQuail ได้ศึกษาถึงแรงผลักดันที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการองค์กร ผู้ผลิตนั้นมีอยู่ 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. แรงผลักดันภายในองค์กร ได้แก่ การบริหารจัดการ (Management), เทคโนโลยี หรือเทคนิค (Technical) และบุคลากรวิชาชีพสื่อ (Media professional)

2. แรงผลักดันภายนอกองค์กร ได้แก่ แรงผลักดันทางด้านเศรษฐกิจ (Economic pressure) เช่น คู่แข่งขัน (Competitors), หน่วยงานด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Agencies), ผู้โฆษณา (Advertisers), เจ้าของผู้ถือหุ้น (Owners) และสหภาพแรงงาน (Unions)

แรงผลักดันทางด้านสังคม และการเมือง (Social and political pressure), เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม, ช่องทางการเผยแพร่ และความต้องการของผู้รับสาร (Distribution channels and audience interest/demand) (pp. 280-282)

จากกรอบแนวคิดองค์กรผู้ผลิตสื่อภายใต้แรงกดดันทางสังคมเดนิส แมคควอล (Denis McQuail) สามารถนำมาเป็นกรอบเพื่อการศึกษาเรื่อง “การบริหารเพื่อการพัฒนาสถานีวิทยุ โทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม” ดังนี้องค์กรสื่อสารมวลชนจึงเป็นสถาบันหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับ ส่วนต่าง ๆ ในสังคม ดังนั้น ในการบริหารงานขององค์กรสื่อสารมวลชน เช่น สถานีวิทยุโทรทัศน์ รัฐสภาผ่านดาวเทียมจึงต้องให้ความสำคัญ และบริหารภายใต้ระบบของสังคมเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้การกำหนดความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องโยงระหว่างกันทั้งภายใน และภายนอก ของสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมพบว่ามีแรงผลักดันต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการพัฒนา สถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม ทั้งแรงผลักดันภายในองค์กร เช่น การบริหารจัดการ (Management), เทคโนโลยีหรือเทคนิค (Technical) และบุคลากรวิชาชีพสื่อ (Media professional) และ แรงผลักดันภายนอกองค์กรเนื่องจากสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม เป็นองค์กรของภาครัฐที่ สังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจึงทำให้มีแรงผลักดันจากทางด้านสังคมและการเมือง (Social and political pressure), เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม, ช่องทางการเผยแพร่ และ ความต้องการของผู้รับสาร (Distribution channels and audience interest/demand) เท่านั้น ไม่ได้มี แรงผลักดันจากทางด้านเศรษฐกิจ (Economic pressure) เหมือนกับองค์กรที่ประกอบกิจการทางด้านธุรกิจ

การศึกษาปัญหา และอุปสรรคของการพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมเพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาในการบริหารเพื่อการพัฒนาของสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาในรูปแบบที่เป็นไปได้ของสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมต่อไป ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายในท้ายที่สุด

การศึกษาเรื่องแรงผลักดันภายใน และภายนอกของ เดนิส แมคควอล (Denis McQuail) สามารถนำมาอธิบายเพิ่มเติมในส่วนของแรงผลักดันภายใน เช่น การบริหารจัดการ (Management), เทคโนโลยีหรือเทคนิค (Technical) และบุคลากรวิชาชีพสื่อ (Media professional) ภายในการบริหารของสถานีวิทยุโทรทัศน์ดังต่อไปนี้

แนวคิดที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์

การจัดการด้านบุคลากร

ในการจัดการงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญเรื่องบุคลากร เป็นกระบวนการในการจัดหา อารังรักษา และพัฒนาบุคลากรเพื่อให้ได้คนทำงานที่มีคุณภาพ การที่องค์กรมีบุคคลที่มีคุณภาพย่อมทำให้การดำเนินงานทุกอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่องค์กรนั้นตั้งไว้ จึงกล่าวได้ว่าบุคลากรเป็นจักรกลสำคัญในการผลักดันให้ดำเนินกิจการขององค์กรต่าง ๆ ประสบความสำเร็จ

บุคลากรของงานวิทยุโทรทัศน์มีลักษณะพิเศษ คือ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางวิชาชีพ กล่าวคือต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องของศิลปะ มีศิลปะอยู่ในหัวใจ รู้ลึกซึ้งในเรื่องของจิตวิทยา มีประสบการณ์มาก มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีจินตนาการสามารถที่จะนึกถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ เรื่องราวต่าง ๆ และสามารถที่จะนำเหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านั้นมาเปลี่ยนเป็นภาพ มีความสามารถในการนึก และคิดเป็นภาพ (Visual Thinking) (สหศักดิ์ กลิ่นสุวรรณ, 2548, น. 10)

ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับบุคลากรของสถานีวิทยุโทรทัศน์ โดยมีการจัดการด้านบุคลากรดังนี้

1. การวางแผนเกี่ยวกับบุคลากร ได้แก่ การวางแผนอัตรากำลังบุคลากรให้สอดคล้องกับนโยบาย และวัตถุประสงค์ของสถานีโดยจัดหามูลค่าบุคลากรที่มีความรู้ มีทักษะ และประสบการณ์เฉพาะด้านในแต่ละตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้เพียงพอกับงานของสถานีทั้งในปัจจุบัน และในอนาคต การวิเคราะห์ขอบเขตความรับผิดชอบของงานแต่ละงาน กำหนดขอบเขต และจุดประสงค์ของงาน กำหนดคุณสมบัติของบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน รวมทั้งภาระงาน และชั่วโมงการทำงาน

2. การรับคนเข้าทำงานแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ หรือการรับคนในตำแหน่งใหม่ สถานีวิทยุโทรทัศนบางแห่งมีนโยบายบรรจุคนภายในหมุนเวียนแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ ถ้าหากคนภายในมีความสามารถเพียงพอ นโยบายนี้สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรเพราะทำให้มีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่ง หรือเปลี่ยนงานใหม่ ๆ ในกรณีที่ต้องรับสมัครคนภายนอกเข้ามาทำงาน ฝ่ายบริหารงานบุคคลต้องกำหนดนโยบายในการจ้างงาน วิธีการรับสมัคร วิธีการคัดเลือก เพื่อให้ได้คนที่มีคุณสมบัติตรงกับงาน

3. การปฐมนิเทศ การฝึกอบรม และการพัฒนาบุคลากร เช่นมีปฐมนิเทศ หรือชี้แจงแก่ผู้เข้ามาทำงานใหม่ เช่น นโยบายขององค์กร ผู้บริหารองค์กร ขั้นตอนในการทำงาน กฎระเบียบสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับจากการทำงาน และโอกาสก้าวหน้า

ในด้านการฝึกอบรม และการพัฒนาบุคลากรนั้น สถานีวิทยุโทรทัศน จะต้องมีการฝึกอบรมบุคลากรอยู่เป็นประจำทั้งบุคลากรด้านรายการ และด้านเทคนิค เพื่อให้มีความคิดสร้างสรรค์งานใหม่ และสามารถเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

4. การให้ค่าจ้าง ค่าตอบแทน และสวัสดิการแก่บุคลากร เนื่องจากงานวิทยุโทรทัศน เป็นงานที่ต้องทำต่อเนื่องกันตลอด และเป็นงานที่ต้องใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ดังนั้นการจ่ายค่าจ้างหรือเงินเดือน และค่าตอบแทนอื่น ๆ ต้องเป็นธรรม และต้องไม่ต่ำกว่าสถานอื่น มิฉะนั้นจะทำให้บุคลากรขาดกำลังใจ และเกิดการโยกย้าย และที่สำคัญควรมีการให้สวัสดิการ เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนบุตร เป็นต้น นอกจากนี้ ยังควรจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น พาหนะในการเดินทางไปทำงานนอกสถานที่ การประกันชีวิต ที่พักสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในช่วงเวลากลางคืน เป็นต้น

หลักการบริหารงานด้านบุคลากร

ในการบริหารงานด้านบุคลากร ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของสถานีวิทยุโทรทัศน ผู้บริหารควรยึดหลัก ดังนี้

1. ศึกษาความต้องการของบุคลากร ตามหลักความต้องการ 5 ชั้นของอับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) กล่าวว่ามนุษย์มีความต้องการเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้ ชั้นแรก ความต้องการทางสรีระ คือต้องการอาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่พักอาศัย ชั้นที่สอง ต้องการความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต ชั้นที่สาม ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น ชั้นที่สี่ ต้องการเกียรติยศ ชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป และชั้นที่ห้า ความปรารถนาที่ก้าวไปสู่ความสำเร็จสูงสุดในชีวิต ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อสนองความต้องการพื้นฐาน และส่งเสริมจิตใจให้บรรลุความต้องการในขั้นต่อ ๆ ไปตามความรู้ความสามารถ และความเหมาะสมของแต่ละคน (Maslow, 1970, pp. 95-97)

2. สร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการจูงใจให้บุคลากรมีความรักองค์กร รักงานที่ทำ และรักหมู่คณะ เพราะการทำงานวิทยุโทรทัศน์ต้องทำงานเป็นทีม การร่วมมือร่วมใจกันในการทำงานจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ ผู้บริหารต้องปลูกจิตสำนึกผู้ร่วมงานทุกคนให้ตระหนักถึงหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคม ในฐานะที่เป็นสื่อมวลชน

3. มีการสื่อสารระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรทุกระดับ การที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ในการทำงาน จะต้องมีการสื่อสารกันภายในองค์กร หรือภายในสถานีวิทยุโทรทัศน์ ผู้บริหารต้องมีการสื่อสารกับบุคลากร เพื่อแจ้งข่าวสารต่างที่เกิดขึ้นภายในให้บุคลากรได้รับรู้ เช่น การเปลี่ยนแปลงนโยบาย และเป้าหมายของสถานี การออกคำสั่ง และข้อปฏิบัติต่าง ๆ นอกจากนี้ต้องเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นเพื่อผู้บริหารจะได้นำมาใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ ดำเนินการต่อไป ส่วนวิธีการสื่อสารระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรนั้นมีหลายวิธี เช่น การสื่อสารแบบเผชิญหน้า การประชุม การฝึกอบรม การพบปะ สังสรรค์ ฯลฯ ซึ่งผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ต้องการให้มีการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ เพราะการทำงานในสถานีวิทยุโทรทัศน์อาศัยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานจึงต้องการผู้บริหารที่มีความเป็นเพื่อนมากกว่าเป็นผู้บังคับบัญชา

4. ต้องให้ความเสมอภาค และความเป็นธรรมแก่บุคลากร การบริหารงานด้านบุคลากรในทุกองค์การผู้บริหารต้องยึดหลักความเสมอภาคไม่เลือกปฏิบัติโดยถือว่าทุกคนเท่าเทียมกันไม่แบ่งแยกเพศ ชาติ ศาสนา หรือชนชั้นทางสังคม และการให้ความเป็นธรรมในการพิจารณาความดีความชอบเพื่อขึ้นเงินเดือนประจำปี และให้โอกาสบุคลากรในกรณีต่าง ๆ ด้วยความเป็นธรรม

5. ต้องศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานบุคลากร ผู้บริหารงานบุคลากรต้องมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย เช่น กฎหมายแรงงาน เพื่อจะได้ปฏิบัติต่อบุคลากรได้อย่างถูกต้องทั้งในด้านการใช้แรงงานและสิทธิประโยชน์ตอบแทนต่าง ๆ เพื่อป้องกันแก้ไขความขัดแย้ง ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นจากความขัดแย้งด้านแรงงาน (สมน อยู่สิน, 2547, น. 383-385)

กล่าวโดยสรุป การบริหารจัดการงานบุคลากรของสถานีวิทยุโทรทัศน์เป็นหน้าที่ของผู้บริหาร ภารกิจในการบริหารงานบุคลากรจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับการขยายของสถานี และจำนวนบุคลากร ในการบริหารงานบุคลากร ผู้บริหารต้องศึกษาความต้องการของบุคลากรต้องสร้างความสามัคคี และความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ต้องมีการสื่อสารเพื่อแจ้งข่าวสาร และเพื่อทราบปัญหาของบุคลากรเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขตลอดจนการให้ความเสมอภาค และความเป็นธรรมแก่บุคลากร ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารงานบุคลากร

การศึกษาเรื่องการบริหารจัดการบุคลากรสามารถใช้เป็นกรอบแนวคิดเพื่อนำมาสนับสนุนแรงผลักดันภายในด้านความสามารถของบุคลากรภายในสถานีวิทยุโทรทัศน์ ว่ามีความสำคัญกับการนำมาวิเคราะห์ในเรื่อง “การบริหารเพื่อการพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม” เพื่อทราบถึงความสำคัญในการพัฒนาสถานีฯ ในปัจจุบัน และเพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มจำนวนบุคลากรของสถานีฯ หรือการขยายขีดความสามารถของบุคลากรในสถานีฯ โดยการฝึกอบรมเพิ่มเติม

การจัดการงานด้านรายการ

การบริหารจัดการด้านรายการเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญในการบริหารสถานีวิทยุโทรทัศน์ เพราะการพัฒนาในด้านรายการที่ดีจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่สถานีวิทยุโทรทัศน์วางไว้

รายการที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แต่ละวันมีเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะบางสถานีวิทยุโทรทัศน์มีการแพร่ภาพตลอด 24 ชั่วโมง รายการแต่ละรายการ นอกจากจะมีความแตกต่างกันในด้านเนื้อหาสาระ วิธีการนำเสนอ และกลุ่มเป้าหมายแล้วยังมีความแตกต่างกันในเรื่องแหล่งผลิตรายการ โดยจะมีทั้งรายการที่สถานีผลิตเอง และผลิตจากบริษัทผู้ผลิตรายการภายนอก รายการต่าง ๆ เหล่านี้บางรายการก็ได้รับความนิยมสูง บางรายการก็ได้รับความนิยมน้อย รายการของสถานีใดได้รับความนิยมสูง แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการบริหารงานด้านรายการ ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อรายได้ของสถานี

การบริหารงานด้านรายการเป็นหน้าที่ของฝ่ายรายการมีดังนี้

1. วางแผนจัดรายการและตารางการออกอากาศ
2. ผลิตรายการโดยสถานีเอง หรือจัดหารายการจากแหล่งผลิตรายการภายนอกมาออกอากาศ เพื่อดึงดูดความสนใจ และเสนอความต้องการของผู้ชม
3. ผลิตรายการเพื่อบริการสาธารณะ รายการเพื่อการประชาสัมพันธ์และรายการเพื่อส่งเสริมการตลาด (Promotion) ของสถานี
4. ผลิตหรือจัดหารายการอื่น ๆ ตามนโยบายของสถานี หรือที่กำหนดไว้ในระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์
5. สร้างผลประโยชน์ และรายได้ให้แก่สถานี เช่น การจัดจำหน่ายเทปบันทึกรายการที่ออกอากาศแล้ว หรือเพลงประกอบละคร เป็นต้น

ผู้ที่มีหน้าที่ควบคุมดูแล ฝ่ายรายการคือ หัวหน้าฝ่ายรายการ หรือผู้บริหารงานรายการซึ่งเป็นผู้บริหารระดับกลาง ขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการสถานี

หน้าที่ความรับผิดชอบของฝ่ายรายการคือ 4 ประการ ดังนี้

1. งานวางแผนรายการ ผู้บริหารงานฝ่ายรายการต้องดูแลรับผิดชอบ การวางแผน ด้านรายการในแผนระยะสั้น เช่น แผนจัด และผลิตรายการแต่ละรายการ แผนระยะยาว เช่น แผนการจัดผังรายการตลอดปีหรือแผนการจัดซื้อ จัดหาอุปกรณ์การผลิตรายการ อุปกรณ์เครื่องส่ง ฯลฯ ซึ่งจะต้องทำต่อเนื่องกัน การวางแผนรายการ โดยเฉพาะแผนการจัดผังรายการนั้นต้องมีการปรับเปลี่ยนยืดหยุ่นอยู่ตลอดเวลาขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ซึ่งได้แก่ กระแสความนิยมของ ผู้ชม เป็นต้น

2. งานผลิต และจัดหารายการ เมื่อมีการวางแผนรายการแล้ว หัวหน้าฝ่ายรายการ ต้องดูแลให้มีการปฏิบัติงานตามแผนเช่น ให้มีการผลิตรายการ หรือจัดหารายการจากแหล่งผลิต รายการภายนอก รวมทั้งจัดซื้อหรือแลกเปลี่ยนรายการจากต่างประเทศ เพื่อให้มีรายการหลาย ประเภทบรรจุลงในผังรายการ และให้มีรายการออกอากาศตามวัน เวลา ที่กำหนดไว้ รวมทั้งต้องมีการประสานงานกับฝ่ายธุรกิจโฆษณาของสถานีอยู่ตลอดเวลา เพราะรายการที่ออกอากาศจะต้อง มีการลงทุนในการผลิตหรือจัดหา จึงต้องมีรายได้จากการโฆษณาสินค้าเข้ามาสนับสนุนด้วย

หากเป็นรายการที่สถานีวิทยุโทรทัศน์ต้องผลิตเองจะมีกระบวนการในการผลิต สหศักดิ์ กลิ่นสุวรรณ (2548, น. 3-13) ได้ศึกษาถึงกระบวนการผลิตซึ่งแบ่งเป็น 3 ระยะดังนี้

2.1 ระยะเตรียมการถ่ายทำ (Preproduction) เป็นระยะที่มีความสำคัญมากที่สุดเพราะจะเป็นการวางแผนทุกขั้นตอนของการผลิตรายการ โดยเริ่มต้นจาก การเลือกประเภท ของรายการ กำหนดกลุ่มผู้ชมเป้าหมาย โดยพิจารณาจากความสนใจของผู้ชม ความต้องการของผู้ชม และพื้นฐานในทุก ๆ ด้านของผู้ชมที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

หลังจากนั้นเป็นขั้นตอนในการวางแผนงาน การเลือกผู้ร่วมงาน เช่น ผู้กำกับรายการ ผู้กำกับด้านเทคนิค ผู้กำกับแสง ผู้กำกับฝ่ายศิลป์ ผู้เขียนบท ภายหลังจากนั้นจะประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดทิศทาง และรูปแบบของรายการ และวางแผนในการถ่ายทำเช่น การจัดเตรียมสถานที่ในการถ่ายทำ การตรวจสอบความพร้อมอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เช่น ตรวจสอบสายสัญญาณเสียง และทดสอบเสียงจากไมโครโฟน การติดต่อประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งการกำหนดวัน และเวลาในการถ่ายทำ

การวางแผนที่ดีในระยะเวลาการเตรียมการถ่ายทำนี้ จะทำให้รายการประสบความสำเร็จได้โดยง่าย

2.2 ระยะการถ่ายทำ (Production) มี 2 รูปแบบ คือ การถ่ายทอดสด (Live) คือ การผลิตรายการเพื่อออกอากาศในทันทีทันใด เช่น รายการข่าว การถ่ายทอดกีฬา หรือ การถ่ายทอดเหตุการณ์ที่เป็นข่าวด่วน ซึ่งจะต้องออกอากาศในทันที

และการถ่ายทอดสดลงบนวีดีโอเทป (Live On Tape) เป็นการถ่ายทำทุกขั้นตอนเหมือนการถ่ายทอดสดแต่ใช้วิธีบันทึกการถ่ายทำลงบนวีดีโอเทปเพื่อจะนำไปออกอากาศในเวลาต่อมา ข้อดีของการถ่ายทำแบบถ่ายทอดสดลงบนวีดีโอเทป (Live On Tape) ก็คือถ้ามีภาพบางฉากผู้ผลิตรายการหรือผู้กำกับรายการไม่พอใจก็สามารถที่จะแก้ไข และถ่ายใหม่ได้ เช่น รายการเกมโชว์ (Talk Show) เป็นต้น

ระยะทำการถ่ายทำนี้จะมีทีมงานมากมาย เช่น ผู้ผลิตรายการ ผู้ช่วยผู้ผลิตรายการ ผู้ช่วยติดต่อประสานงานในการถ่ายทำ ผู้กำกับรายการ ผู้ช่วยผู้กำกับรายการ และดารานักแสดง ในระยะทำการถ่ายทำ (Production) ผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดก็คือผู้กำกับรายการ เจ้าหน้าที่ในการถ่ายทำจะรวมถึงผู้กำกับเวที (Floor Manager) เจ้าหน้าที่ประจำเวที (Floor Person) ผู้กำกับฝ่ายเทคนิค ช่างกล้อง ผู้กำกับแสง ช่างเทคนิคด้านเสียง ช่างเทคนิคด้านภาพ เจ้าหน้าที่บันทึกเทป เป็นต้น

2.3 ระยะของการตัดต่อตกแต่งภาพ และเสียงหลังการถ่ายทำ หรือเรียกว่า Postproduction เมื่อได้บันทึกการถ่ายทำลงบนวีดีโอเทปแล้ว ผู้ผลิตรายการมีการใส่เทคนิค (Effect) ใส่ตัวหนังสือ (Graphic) เพื่อดึงดูดความน่าสนใจกับผู้ชม โดยทั่ว ๆ ไปในระยะที่ 3 จำเป็นต้องมีเพราะบางครั้งในการถ่ายในแต่ละฉากแต่ละตอนไม่เป็นไปตามลำดับของเนื้อเรื่อง จึงจำเป็นต้องมีการตัดต่อเพื่อเรียงลำดับของภาพเสียใหม่ให้ถูกต้องตามเนื้อเรื่อง หรือทำการตัดต่อเพื่อที่จะเพิ่มเติมในเรื่องของเสียงที่เป็นเทคนิคแบบพิเศษ (Special Effect)

อุปกรณ์หรือเครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ในการตัดต่อในปัจจุบันมีความทันสมัยมากสามารถที่จะเสริม เพื่อเติมแต่งภาพและเสียงให้ได้ภาพ และเสียงที่เป็นที่พอใจของผู้ชมเพราะภาพที่ตัดต่อแล้วจะทำให้ได้ทั้งอารมณ์ ความรู้สึก และความคิดสร้างสรรค์ที่ดีกว่าภาพเดิม หรือบางครั้งอาจจะต้องมีการเพิ่มเติมเสียงบรรยายลงไปในกรณีของการถ่ายทำรายการสารคดี ซึ่งก็จะได้รายการสารคดีที่สมบูรณ์แบบทั้งภาพ และเสียงเพื่อเสนอต่อผู้ชม ดังนั้นโดยสรุประยะที่ 3 นี้ก็คือการนำเทปที่ได้ถ่ายทำไว้มาทำให้สมบูรณ์ขึ้นโดยการตัดต่อ (Editing)

ในระยะนี้จะมีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง คือ เจ้าหน้าที่ตัดต่อ และผู้กำกับรายการ โดยเจ้าหน้าที่ตัดต่อจะทำหน้าที่ตัดต่อภาพ และเสียง และมีผู้กำกับรายการเป็นผู้แนะนำ และกำกับภาพให้เป็นไปตามบทโทรทัศน์

3. งานวางแผนผังรายการ คือ งานกำหนดตารางเวลาในการออกอากาศตามแผนที่วางไว้ ซึ่งพิจารณาจาก

3.1 การแบ่งช่วงเวลาในการออกอากาศ เพื่อให้รายการออกมาเหมาะสมกับผู้ชมในแต่ละช่วง เช่น ในประเทศไทย มีการแบ่งช่วงเวลาในการออกอากาศออกเป็น 4 ช่วง เช่น รายการภาคเช้า ช่วงเวลา 05.00-12.00 น., รายการภาคบ่าย ช่วงเวลา 12.00-18.00 น., รายการภาคค่ำ ช่วงเวลา 18.00-00.00 น. และรายการภาคดึก ช่วงเวลา 00.00-05.00 น.

3.2 การวางผังรายการยังต้องพิจารณาถึง นโยบายหลักหรือวัตถุประสงค์หลักของสถานี และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ชม และกฎหมายที่ควบคุมกิจการวิทยุโทรทัศน์ เป็นต้น

3.3 ลักษณะของสถานี และสภาพแวดล้อม เช่น ผู้ชม, คุณภาพรายการ, ปริมาณความถี่ และความยาวในการออกอากาศ, ความสัมพันธ์ของรายการข้างเคียง ความสามารถ ภาพพจน์ และค่านิยมของสถานีวิทยุโทรทัศน์ ขึ้นอยู่กับ ความคล่องตัวในการปรับผังให้สอดคล้องกับค่านิยมของผู้ชม ความรวดเร็วในการรายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ, ความมีประสิทธิภาพ และความน่าเชื่อถือ และสุดท้ายคือระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการแพร่ภาพออกอากาศ

3.4 การสำรวจผู้ชม มาจากการวิจัยของสถานีเอง หรือซื้อมาจากบริษัทที่รับทำวิจัยได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับอัตราค่านิยมรายการ (Rating) ส่วนแบ่งผู้ชมหรือผู้ฟังรายการ (Share of Audience) ข้อมูลทางด้านประชากรศาสตร์ ด้านจิตวิทยา และวิถีชีวิตของผู้ชมผู้ฟังที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ข้อมูลต่าง ๆ นี้ต้องนำมาใช้อย่างจริงจัง และถูกต้องตามหลักวิชาการ

3.5 บุคลากรของสถานีที่ใช้ในการจัดผังรายการ ต้องมีเพียงพอ และต้องมีความรู้ความสามารถในการวางแผนผังรายการให้สอดคล้อง และเหมาะสมกับผู้ชมในแต่ละช่วงเวลา และการจัดผังรายการต้องเป็นตามนโยบายขององค์กร

3.6 งบประมาณ นำมาใช้ในการผลิตรายการ และการพัฒนาทางเทคโนโลยี (จอมพลสุภาพ, 2539, น. 8-14)

ซึ่งการวางผังรายการต้องมีกลยุทธ์หรือกลวิธีเพื่อให้ผู้ชม ติดตามรายการของสถานีหลายวิธีโดยศึกษาพฤติกรรมชมรายการโทรทัศน์ของผู้ฟังในเวลาต่าง ๆ ศึกษากลยุทธ์ในการจัดตารางออกอากาศของสถานีอื่น รวมทั้งสนองความต้องการของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หัวหน้าฝ่ายรายการจะต้องควบคุมดูแลให้การออกอากาศรายการต่าง ๆ เป็นไปตามผังรายการที่กำหนดไว้ โดยมีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ผังรายการ และหัวหน้ารายการประเภทต่าง ๆ

4. งานควบคุมรายการ ควบคุม และตรวจสอบคุณภาพของรายการทุกรายการก่อนออกอากาศ ในขณะเดียวกันก็ต้องคอยควบคุมให้ผู้ผลิตรายการปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ และระเบียบของสถานีอย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันไม่ให้ถูกดำเนินจากสาธารณชน และสื่อมวลชนประเภทอื่น หัวหน้าฝ่ายรายการต้องรับผิดชอบในการควบคุมคุณภาพของรายการ และพัฒนามาตรฐานของรายการ ให้คำแนะนำในการผลิตรายการแก่ผู้ผลิตรายการทั้งภายใน และภายนอกสถานี ควบคุม และให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายรายการในการปฏิบัติงาน ควบคุมรายจ่ายในการผลิตรายการให้เป็นไปตามงบประมาณที่กำหนดไว้ และนอกจากนี้ ยังต้องเก็บรักษาข้อมูลทุกประเภทที่เกี่ยวกับรายการของสถานี

หลักการบริหารงานด้านรายการ

สุมน อยู่สิน (2547, น. 386-389) ได้ศึกษาถึงการบริหารงานด้านรายการมีหลักการสำคัญดังนี้

1. ต้องแข่งขันในการเสนอทางเลือกแก่ผู้ชม เพราะผู้ชมมีทางเลือกในการรับชมรายการจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ต่าง ๆ ได้ตามความพอใจ เพราะจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นของสถานีวิทยุโทรทัศน์นั่นเอง โดยการจัดสรรรายการที่มีความหลากหลาย ทั้งเนื้อหา และรูปแบบ เพื่อแย่งชิงส่วนแบ่งผู้ชมหรือฟังรายการ (Share of Audience) ผู้บริหารงานด้านรายการจึงต้องพยายามสรรหารายการที่มีความแปลกใหม่ เพื่อเป็นทางเลือกแก่ผู้ชมเป็นการขยายตลาดหรือกลุ่มเป้าหมายใหม่ และในขณะเดียวกันก็ต้องรักษาตลาดหรือกลุ่มเป้าหมายเดิมไว้ให้ได้

2. ต้องมีการนำข้อมูลจากการวิจัยมาใช้ในการวิเคราะห์ เนื่องจากมีการแข่งขันกันสูงระหว่างสถานีวิทยุโทรทัศน์ต่าง ๆ ดังนั้นผู้บริหารงานด้านรายการ จึงต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับผู้ชม และผู้ฟังกลุ่มเป้าหมายมากเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการตัดสินใจจัดรายการ จึงจะทำให้ผู้ผลิตรายการแต่ละรายการสามารถผลิตรายการที่สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ต้องควบคุมค่าใช้จ่ายในการผลิตรายการ การผลิตรายการที่มีคุณภาพต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง ผู้บริหารงานด้านรายการต้องควบคุมค่าใช้จ่ายให้อยู่ในงบประมาณที่วางไว้ ในขณะเดียวกันก็ต้องควบคุมคุณภาพของรายการด้วย สถานีวิทยุโทรทัศน์บางแห่ง จึงนิยมจัดและผลิตรายการแบบที่ไม่ต้องลงทุนสูง เช่น รายการประเภทพูดคุย สนทนา สัมภาษณ์ หรือวิเคราะห์ประเด็นปัญหาต่าง ๆ เพราะมีค่าใช้จ่ายถูกมาเมื่อเปรียบเทียบกับละคร อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการควบคุมรายจ่ายในการผลิตรายการ และการสร้างกำไรให้กับสถานีจะเป็นเครื่องวัดความสำเร็จในการบริหารงานด้านรายการ แต่สิ่งที่คุณบริหารงานด้านรายการจะต้องคำนึงถึงก็คือ คุณภาพของรายการ และความนิยมของผู้ฟังหรือผู้ชม

4. ต้องศึกษากฎหมาย และระเบียบข้อบังคับ วิทยุโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีอิทธิพลสูงในการจูงใจประชาชน ดังนั้น รัฐบาลทุกประเทศจึงได้ออกกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ มาควบคุมการดำเนินกิจการวิทยุโทรทัศน์ เพื่อให้มีการดำเนินการที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชน ผู้บริหารงานด้านรายการจำเป็นต้องศึกษาและความเข้าใจกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ เป็นอย่างดี เพื่อจัด และผลิตรายการให้อยู่ในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ เป็นต้น

การดำเนินงานทางสถานีวิทยุโทรทัศน์นั้นต้องมีการวางแผนด้านรายการ ดังนั้น แนวคิดการบริหารจัดการงานด้านรายการ จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะนำมาใช้ในการศึกษาเรื่อง “การบริหารเพื่อการพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม” เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมต่อไปในอนาคต

แนวคิดเทคโนโลยีสมัยใหม่

ทุกวันนี้เทคโนโลยีได้ก้าวล้ำไปข้างหน้าเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังพัฒนาไปในทิศทางที่สานสัมพันธ์กับสิ่งที่ไม่ใช่เทคโนโลยีในชีวิตของคนเราเพิ่มมากขึ้นด้วย อาทิเช่น เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม การปรับปรุงเทคโนโลยีหรือการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ เป็นการพัฒนาศาสตร์ความรู้ อื่นๆ

เราจะเห็นได้ว่าในโลกสมัยใหม่หรือโลกโลกาภิวัตน์นั้น มีความก้าวล้ำของเทคโนโลยี จะไม่ได้ก้าวล้ำไปแค่การพัฒนาตัวเทคโนโลยีให้มีความเป็นอัตโนมัติมากขึ้น หากแต่ยังจะต้องผนวกเทคโนโลยีเข้าไปกับ ข้อมูล ความรู้ และให้เทคโนโลยีเหล่านั้นสามารถเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย เพื่อที่จะให้ข้อมูลต่าง ๆ สามารถส่งผ่านกันได้อย่างรวดเร็ว และคล่องตัวอันจะนำไปสู่การใช้ข้อมูล ความรู้เพื่อการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องทันท่วงที สิ่งเหล่านี้จึงทำให้ความฉลาดของเทคโนโลยีสมัยใหม่ไม่เพียงแต่ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีเท่านั้นหากแต่จะต้องผสมผสานวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ ลงไปในเทคโนโลยีด้วยจึงจะเป็นเทคโนโลยีอันชาญฉลาดอย่างแท้จริง

ระบบข้อมูลใหม่ ฐานข้อมูลพิเศษ และการเชื่อมโยงเครือข่ายเป็นส่วนหนึ่งในการเปิดมุมมองของการประเมินค่าเทคโนโลยี และทำให้ความฉลาดของเทคโนโลยีเกิดขึ้นได้เพื่อที่จะเพิ่มผลิตภาพให้สัมพันธ์กับการใช้เทคโนโลยีที่ก้าวล้ำ ตัวอย่างของเทคโนโลยีใหม่ด้านข้อมูล ได้แก่ โครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง , ข้อมูลหลายมิติ (Hypertext), Interfaces, Multimedia เป็นต้น

สำหรับในโลกปัจจุบันนั้น ข้อมูลถือว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ บุคคลที่เป็นมืออาชีพมักจะทราบเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลที่มีค่าและนำมาใช้สำหรับการจัดการและการวางแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพผ่านนวัตกรรมด้านเทคโนโลยี

ในการบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีของสถานีวิทยุโทรทัศน์ ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องของเทคโนโลยี เพื่อที่จะได้วางแผน จัดการ และจัดซื้อเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ มาใช้ในการผลิตรายการโทรทัศน์ เช่น อุปกรณ์กล้อง อุปกรณ์ตัดต่อ หรือแม้แต่อุปกรณ์จำพวกเครื่องส่งและเครื่องรับสัญญาณในการออกอากาศ

สำหรับในการศึกษาเรื่อง “การบริหารเพื่อการพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม” สิ่งที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก คือ เครื่องส่ง เครื่องรับสัญญาณในการแพร่ภาพออกอากาศ

คลาร์ค (Clarke) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของดาวเทียมในการส่งสัญญาณ โทรทัศน์ไว้ว่า ดาวเทียมเพียงดวงเดียวที่ลอยอยู่เหนืออวกาศจะสามารถทำให้สะดวกต่อการส่งสัญญาณรายการโทรทัศน์และวิทยุเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีประสิทธิภาพสูงและการลงทุนค่อนข้างต่ำ เพราะในการส่งสัญญาณดาวเทียมจะสามารถส่งลงมาอยู่ที่พักอาศัยของประชาชนได้โดยตรงโดยไม่ต้องมีการสร้างสถานีทวนสัญญาณภาคพื้นดินให้มากมาย (Long and Keating, 1992/2536)

ขั้นตอนการทำงานของระบบสื่อสารดาวเทียมไว้ว่า ระบบสื่อสารดาวเทียมมีส่วนประกอบพื้นฐาน คือ ดาวเทียมที่ลอยอยู่ในอวกาศ ซึ่งดาวเทียมนี้จะทำการสื่อสารเชื่อมโยงกับสถานีภาคพื้นดิน โดยผู้ใช้จะทำการส่งสัญญาณเบสแบนด์ (Base Band) ไปยังสถานีภาคพื้นดิน โดยผ่านเครือข่ายการสื่อสารภาคพื้นดิน (Terrestrial Network) ซึ่งอาจจะเป็นสายโทรศัพท์หรือสายสัญญาณที่สร้างขึ้นโดยเฉพาะ เมื่อมาถึงสถานีภาคพื้นดินสัญญาณก็จะถูกขยาย และเปลี่ยนแปลงความถี่ส่งออกไปยังตัวดาวเทียม เมื่อดาวเทียมรับสัญญาณแล้วก็จะทำการกรองเอาสัญญาณเฉพาะ ในช่วงความถี่ที่ต้องการแล้วทำการขยายสัญญาณ และส่งกลับมายังพื้นผิวโลกอีกครั้งหนึ่ง (ประสิทธิ์ ที่ชมพูดี, 2547, น. 4)

โดยสามารถพัฒนาโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมได้ 2 รูปแบบ คือ การรับ และส่งสัญญาณโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม คือ ความถี่ขาขึ้น และขาลง, ช่องสัญญาณของดาวเทียม และฟูตบรินท์

นอกจากนี้ยังสามารถพัฒนาเทคโนโลยีการออกอากาศจากระบบการให้บริการแบบเดิมคือระบบอนาล็อกมาเป็นระบบดิจิทัลที่ทำให้รูปแบบของการออกอากาศมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น IPTV (internet protocol TV) ผ่านเว็บไซต์ขององค์กร ออกอากาศผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (mobile TV) และการเชื่อมต่อเข้ากับสัญญาณดาวเทียมกับสัญญาณโทรทัศน์ในธุรกิจบอกรับสมาชิก ในขณะเดียวกันผู้รับชมก็ต้องมีการซื้อเครื่องมือในการรับสัญญาณเพิ่มเติม ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของจานดาวเทียมเพื่อรับสัญญาณออกอากาศ ในลักษณะ DTH (Direct to Home) เป็นต้น (ศุภนิยวิจักขณกุลไทย, 2550, น. 1-5)

ที่สำคัญผู้บริหารต้องหาแนวทางในการพัฒนาเทคโนโลยีในด้านเครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัยผลิต และออกอากาศ, การสร้างสตูดิโอในผลิตรายการ และอุปกรณ์ต่างที่ทันสมัย และมีความจำเป็นในการผลิตรายการ เป็นต้น

จากแนวคิดการพัฒนาทางด้านการจัดการวัสดุเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่สุดของการบริหารเพื่อการพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม เพราะการส่งสัญญาณโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม นับได้ว่าเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่ทำให้การรับส่งสัญญาณภาพโทรทัศน์มีประสิทธิภาพ และครอบคลุมพื้นที่ได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้นซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้ สะดวก รวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์ และเป็นแนวทางในการพัฒนาการขยายช่องทางการแพร่ภาพออกอากาศโดยอาศัยเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัย และที่สำคัญต้องมีการปรับปรุงพัฒนา จัดซื้อจัดจ้างเทคโนโลยี อุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อนำมาผลิตรายการให้มีคุณภาพมากขึ้น

แนวคิดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการโทรทัศน์

ในการศึกษาการบริหารของสถานีวิทยุโทรทัศน์สิ่งที่เป็นแรงผลักดันจากภายนอกที่จะเป็นปัจจัยส่งเสริมหรือเป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคคือปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่เกี่ยวกับการพัฒนาของสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม คือ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการโทรทัศน์ โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงพิจารณาจากพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2543 และพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.2551 มาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ดังรายละเอียดต่อไปนี้

พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543

วิทยุโทรทัศน์ หมายถึง การส่งหรือการแพร่ภาพ และเสียงด้วยคลื่นความถี่ เพื่อให้บุคคลทั่วไปรับได้โดยตรง

กิจการโทรทัศน์ หมายถึง กิจการซึ่งให้บริการการส่งข่าวสารสาธารณะหรือรายการไปยังเครื่องรับที่สามารถรับชมการให้บริการนั้น ๆ ได้ ไม่ว่าจะส่งโดยผ่านระบบสาย ระบบคลื่นความถี่ ระบบแสง ระบบแม่เหล็กไฟฟ้าอื่น หรือระบบอื่น ระบบใดระบบหนึ่ง หรือหลายระบบรวมกัน หรือกิจการโทรทัศน์ตามที่กฎหมายบัญญัติ

พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543 ได้กำหนดให้มีองค์การของรัฐที่เป็นอิสระ ทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อให้เป็นประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น

มาตรา 26 วรรค 1 ได้กำหนดถึงองค์ประกอบของเนื้อหาสาระของแผนแม่บทกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ และการอนุญาตให้ประกอบกิจการเพื่อประโยชน์สาธารณะระดับชาติ โดยอย่างน้อยต้องมีองค์ประกอบของเนื้อหาสาระ ดังนี้

1. การศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม
2. วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม
3. การเกษตร และการส่งเสริมอาชีพอื่น ๆ
4. ความมั่นคงของรัฐ
5. การกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชน
6. การกระจายข้อมูลข่าวสารของรัฐสภาเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐสภากับประชาชน
7. การกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อการส่งเสริมสนับสนุนในการเผยแพร่ และให้การศึกษแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543, 2543, มาตรา 26 วรรค 1)

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 มีเนื้อหาสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการโทรทัศน์ดังนี้

กิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่ หมายถึง กิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ซึ่งต้องขอรับการจัดสรรคลื่นความถี่ตามกฎหมายว่าด้วยองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

กิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่ไม่ใช้คลื่นความถี่ หมายถึง กิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ซึ่งไม่ต้องขอรับการจัดสรรคลื่นความถี่ตามกฎหมายว่าด้วยองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

สำหรับการประกอบกิจการโทรทัศน์ของรัฐสภาในปัจจุบัน คือ สถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม ถือเป็นกิจการโทรทัศน์ที่ไม่ใช้คลื่นความถี่ จึงต้องมีการประกอบกิจการตามลักษณะต่อไปนี้

มาตรา 27 มีใจความสำคัญดังนี้ เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการกระจาย และกิจการโทรทัศน์ที่ไม่ใช้คลื่นความถี่ไม่ว่าจะมีการบอกรับสมาชิกหรือเรียกเก็บค่าบริการหรือไม่ โดยต้องมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. สัดส่วนรายการและผังรายการ
2. การหารายได้
3. การบันทึกรายการที่ออกอากาศไปแล้ว และระยะเวลาในการเก็บรักษาสัญญาณ

นอกจากนี้ตามมาตรา 28 ยังอนุญาตให้ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ที่ไม่ใช้คลื่นความถี่ที่มีการบอกรับสมาชิกหรือเรียกเก็บค่าบริการอื่น ให้หารายได้จากกำไรโฆษณา และการบริการธุรกิจได้ไม่เกินชั่วโมงละ 6 นาที โดยเมื่อรวมเวลาโฆษณา และการบริการธุรกิจ ตลอดทั้งวันเฉลี่ยแล้วต้องไม่เกินชั่วโมงละ 5 นาที เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค สภาพการแข่งขันของตลาด ต้นทุนในการประกอบกิจการ และการให้ความเป็นธรรมระหว่างผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการที่ใช้คลื่นความถี่และผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการที่ไม่ใช้คลื่นความถี่ด้วย

จากภูมยาดังกล่าวได้เอื้อประโยชน์ให้กับสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม ในด้านการเพิ่มจำนวนผู้รับชมให้มากขึ้น เพราะเมื่อมีการหารายได้จากโฆษณาได้ทำให้มีผู้สนใจลงทุนในการผลิตรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมมากยิ่งขึ้น เกิดการแข่งขันทางด้านธุรกิจมากขึ้น ทำให้ราคาชุดอุปกรณ์ในการรับสัญญาณถูกลง ส่งผลให้มีจำนวนผู้ชมที่มากขึ้นตามไปด้วย และดังนั้นรายการต่าง ๆ ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมก็สามารถเข้าถึงประชาชนได้มากขึ้นด้วยเช่นกัน

แต่อย่างไรก็ตามได้มีหลาย ๆ ฝ่ายพยายามที่จะผลักดันให้สถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาเป็นสถานีวิทยุโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่ หรือการแปลงสภาพเป็นสถานีวิทยุโทรทัศน์ที่รับได้โดยตรง (Free Television) เพื่อสามารถเข้าถึงประชาชนได้ในวงกว้างมากกว่าระบบการแพร่ภาพผ่านดาวเทียม ทำให้มีการสร้างแนวทางนำร่องในการปฏิรูปสื่อผ่าน พรบ.ประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 ดังนี้

มาตรา 10 วรรค (ค) ใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์โดยใช้คลื่นความถี่เพื่อให้บริการสาธารณะประเภทที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่าง รัฐสภากับประชาชน การกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อ

ส่งเสริมสนับสนุนในการเผยแพร่ และให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บริการข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์ สาธารณะ แก่คนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจที่มีกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือบริการข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะอื่น

ในมาตรา 33 ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 ได้กำหนดการจัดผังรายการของกิจการโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่ให้มีสัดส่วนดังต่อไปนี้

1. ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็น ข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70
2. ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชนต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็น ข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือท้องถิ่นที่รับบริการในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70
3. ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสาร หรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 25

สำหรับความหมายของ “รายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อ สาธารณะ” หมายถึง รายการข่าวสาร รายการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านการปกครองใน ระบอบประชาธิปไตย รายการส่งเสริมการศึกษา จริยธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม การให้ความรู้ความ เข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม (พระราชบัญญัติประกอบ กิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551, 2551, มาตรา 33)

ดังนั้นในการจัดผังรายการของสถานีวิทยุโทรทัศน์แต่ละสถานี จึงต้องขึ้นอยู่กับการ ประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 เพื่อให้เหมาะสม และตรงกับ เป้าหมายของลักษณะการให้บริการนั่นเอง

ปัจจุบันการจัดสรร และการกำกับดูแลกิจการโทรทัศน์ยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย ตามพรบ.ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการโทรทัศน์ได้ เนื่องจากการจัดตั้งองค์กรของรัฐที่ เป็นอิสระเพื่อทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และ กิจการโทรคมนาคมตามมาตรา 47 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ยังไม่แล้ว เสร็จ

จากกฎหมายข้างต้นพบว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการโทรทัศน์เป็น อีกหนึ่งปัจจัยที่จะมีผลกระทบต่อการศึกษาเรื่อง “การบริหารเพื่อการพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศน์ รัฐสภาผ่านดาวเทียม” เพื่อเป็นแนวทางในการแสวงหารูปแบบ และความเป็นไปได้ที่จะพัฒนา สถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมต่อไปในอนาคต

การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis)

การบริหารสถานี่งานสื่อสารมวลชนให้มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามเป้าหมายวัตถุประสงค์ที่องค์กรวางไว้ นอกจากจะต้องคำนึงถึงแรงผลักดันต่าง ๆ ของสังคม เศรษฐกิจการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ตลอดจนแรงผลักดันจากภายในตัวองค์กรเอง จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์ถึงสาเหตุ และสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นการรวบรวมข้อมูลความจริงที่เกี่ยวข้องทั้งหมดโดย SWOT Analysis ไม่ว่าจะวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค โดยสามารถอธิบายรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) สิ่งที่เป็นผลบวกขององค์กร โดยวิเคราะห์จากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่ภายในองค์กร เช่น ประวัติขององค์กร ความก้าวหน้า ผลิตภัณฑ์และบริการ สถานการณ์ของการแข่งขัน งบประมาณ เทคโนโลยี คน และการบริหารจัดการ

2. การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weaknesses) วิเคราะห์จากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่ภายในองค์กรเช่นเดียวกันกับการวิเคราะห์จุดแข็ง แต่มีความแตกต่างกันตรงที่ต้องพิจารณาสิ่งที่เป็นผลลบขององค์กร เพื่อแสดงให้เห็นภาพรวมทั้งหมดของปัญหาที่เกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับองค์กร

3. การวิเคราะห์โอกาส (Opportunities) การวิเคราะห์สถานการณ์ที่จำเป็นต้องรวบรวมข้อมูลที่เหนือการควบคุมขององค์กร และมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา หรือปัจจัยภายนอก เช่น สังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย ที่มีผลต่อการดำเนินงานขององค์กรอีกด้วย และการพิจารณาข้อดีของคู่แข่ง เพื่อหาข้อโอกาสให้กับการบริหาร การจัดองค์กร และการดำเนินงานขององค์กร

4. การวิเคราะห์อุปสรรค (Threats) การวิเคราะห์ถึงปัจจัยภายนอกที่เป็นปัญหา และมีผลต่อการบริหารขององค์กร เช่น จุดแข็งของคู่แข่ง การเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาของสภาพแวดล้อม (เสรี วรชัฒนทา, 2542, น. 35-42)

การพิจารณาถึงการพัฒนาศถานีวิชยโทรทัศนรัฐสภาผ่านดาวเทียมโดยใช้หลัก SWOT Analysis โดยละเอียดจะทำให้ผู้บริหารในระดับต่าง ๆ มีความเข้าใจในการบริหารงาน และการพัฒนามากขึ้น เล็งเห็นถึงโอกาส และแนวทางในการแก้ปัญหาให้มากที่สุด

อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์ถึงสาเหตุต่าง ๆ ต้องเป็นไปอย่างรอบด้าน เป็นกลาง ปราศจากอคติเพื่อผู้บริหารจะได้แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง และมีคุณภาพให้เกิดการพัฒนาองค์กรต่อไป

แนวคิดการพัฒนาองค์กร

องค์กรทุกองค์กรต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งถือเป็นลักษณะธรรมชาติที่เกิดขึ้น แต่สิ่งหนึ่งที่ผู้บริหารต้องตระหนักนั้นคือการนำความเปลี่ยนแปลงมาปรับปรุงองค์กรให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น และเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร ในการพัฒนาองค์กรนั้นผู้บริหารต้องวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กร เพื่อค้นหารูปแบบที่เป็นไปได้ในการพัฒนาองค์กรต่อไปนั่นเอง

ความหมายของการพัฒนาองค์กร

การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเจริญ หรือ Development หมายถึง ความเจริญ, การพัฒนา

ดังนั้นการพัฒนาองค์กร หมายถึง การศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ขององค์กร เช่น การบริหาร โครงสร้างการบริหาร การจัดองค์กร และการดำเนินงานเพื่อวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น แล้วเปลี่ยนแปลงปัญหาต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาไปในทิศทางที่มีประสิทธิภาพ และมีความต่อเนื่องที่ดียิ่งขึ้น (เนาวรัตน์ แยมแสงสังข์, 2542, น. 69-93)

สมยศ นาวิกานต์ ให้ความหมายการพัฒนาองค์กร (Organizational Development) คือ การเปลี่ยนแปลง กระบวนการของการเตรียม และการจัดการ การเปลี่ยนแปลง มีจุดมุ่งหมายที่จะปรับปรุงประสิทธิภาพขององค์กรให้ดีกว่าเดิม เพื่อความเจริญเติบโตขององค์กร (สมยศ นาวิกานต์, 2547, น. 13-14)

เบนนิส (Bennis)(1969, pp. 30-31, อ้างถึงใน สมยศ นาวิกานต์, 2547, น. 14) โดยได้ให้ความหมายการพัฒนาองค์กร คือ การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง กลยุทธ์ทางด้านให้การศึกษาที่มีความซับซ้อน เพื่อมุ่งให้เปลี่ยนแปลงความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม และโครงสร้างขององค์กรทำให้องค์กรปรับตัวได้ดีขึ้น ต่อวิวัฒนาการเทคโนโลยี ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กร

ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี นิยามการพัฒนาองค์กร คือ กระบวนการสำหรับการวินิจฉัยปัญหาขององค์กร โดยการมองไปที่ความไม่เท่าเทียมกันของสภาพแวดล้อม โครงสร้าง กระบวนการ และบุคคล (ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2551, น. 118-119)

ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ การพัฒนาองค์กรหมายถึง กระบวนการที่ศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ขององค์กร เช่น การบริหาร โครงสร้างการบริหาร การจัดองค์กร และการดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม เพื่อวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น แล้วเปลี่ยนแปลงปัญหาต่าง ๆ

เพื่อนำไปสู่การพัฒนาไปในด้านโครงสร้างองค์กร การบริหาร เทคโนโลยี และบุคคลในทิศทางที่มีประสิทธิภาพ และมีความต่อเนื่องเพื่อความเจริญเติบโตขององค์กร

ลักษณะสำคัญของการพัฒนาองค์กร

ลักษณะที่สำคัญของการพัฒนาองค์กร พอสรุปได้ดังนี้

การพัฒนาองค์กรเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง เป็นกระบวนการที่สร้างประสบการณ์ โดยเน้นที่จุดมุ่งหมายโดยเอาความรู้ทางพฤติกรรมศาสตร์ไปใช้เป็นยุทธวิธีของการเปลี่ยนแปลงที่ใช้ความร่วมมือของหมู่คณะส่งเสริมการทำงานเป็นหมู่คณะ การพัฒนาองค์กรจำเป็นต้องอาศัยข้อมูล และการวิเคราะห์ระบบ มีการกำหนดวิธีการทำงานให้หนักไปในการสร้างความสัมพันธ์อันดี และถูกต้องระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องมากกว่าการมุ่งความชำนาญเฉพาะงานของแต่ละคน

เบนนิส (Bennis)(1961, pp. 10-13, อ้างถึงในเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2521, น. 150) ได้อธิบายลักษณะที่สำคัญของการพัฒนาองค์กรไว้ 6 ประการ ได้แก่

1. เป็นยุทธศาสตร์ทางการศึกษาเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงตามที่วางแผนล่วงหน้า
2. เป็นการมุ่งที่จะแก้ปัญหาจริง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในองค์กร
3. เป็นการใช่วิธีการฝึกอบรมซึ่งตั้งอยู่บนรากฐานของพฤติกรรมที่มีประสบการณ์
4. กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงต้องมีความต่อเนื่อง และมีที่ปรึกษาเป็นผู้นำ

การเปลี่ยนแปลง

5. มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดในการทำงานระหว่างผู้นำ และสมาชิก เน้นความร่วมมือกัน เชื้อถือไว้วางใจซึ่งกัน และกัน ช่วยกันหาวิธีการเพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมาย

6. ผู้นำการเปลี่ยนแปลงยอมรับในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ของสมาชิก นั่นคือ ในกระบวนการเปลี่ยนแปลงนั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงเห็นว่าสมาชิกของกลุ่มเป็นมนุษย์มากกว่าเป็นเครื่องจักร

วัตถุประสงค์ของการพัฒนาองค์กร

การพัฒนาองค์กรเกิดขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ดังนี้

1. เพื่อสร้างระบบการทำงานในองค์กร ให้มีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามลักษณะของงาน

2. เพื่อสร้างบรรยากาศของการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของสมาชิกทุกคนอย่างเปิดเผยทั่วทั้งองค์กร
3. เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงานที่มีความเชื่อมั่นจาก ความรู้ ทักษะ ความสามารถที่มีความสำคัญมากกว่าอำนาจตามตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบ
4. เพื่อเพิ่มระดับความไว้วางใจ และความร่วมมือสนับสนุนระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่มตลอดทั่วทั้งองค์กร
5. เพื่อพัฒนาระบบการให้บำเหน็จ รางวัล หรือความดี ความชอบที่ยอมรับทั้งความสำเร็จในเป้าหมายขององค์กร และในด้านการพัฒนา ความก้าวหน้าของบุคคล
6. เพื่อสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันต่อวัตถุประสงค์ขององค์กรแก่คณะบุคคลที่ทำงานอยู่ในองค์กรทั้งหมด
7. เพื่อช่วยให้งานของฝ่ายบริหารในระดับต่าง ๆ สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรมากขึ้น
8. เพื่อเพิ่มพูนความรู้สึกของบุคคลในองค์กรให้รู้จักควบคุมตนเอง และมีทิศทางเพื่อความเจริญก้าวหน้าของตนเองในการดำเนินงานให้มากขึ้น
9. เพื่อกระตุ้นให้สมาชิกในองค์กรเกิดความพร้อมที่จะเผชิญหน้ากันเพื่อแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้น
10. เพื่อส่งเสริมระบบการติดต่อสื่อสารกันภายในองค์กรทั้งแนวราบ แนวตั้ง และแนวเฉียงให้ดีขึ้น
11. เพื่อหาคำตอบต่อปัญหาขององค์กรในลักษณะที่เป็นทางเสริมสร้างโดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสามารถได้รับประโยชน์สูงสุดจากการร่วมมือกันมากกว่าขัดแย้งกัน
12. ส่งเสริมให้เห็นความสำคัญของกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม เกิดความรับผิดชอบของกลุ่มในการวางแผน และการปฏิบัติงานตามแผน
13. เพื่อพัฒนากลไกในการปรับปรุงตนเองขององค์กร และสมาชิกขององค์กรในลักษณะที่ต่อเนื่องกันตลอดเวลา

วิธีการพัฒนาองค์กร

ผู้บริหารอาจพิจารณาปรับปรุงหรือพัฒนาองค์กรได้ตามความเปลี่ยนแปลง โดยแบ่งการปรับปรุงหรือการพัฒนาเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. การพัฒนาโครงสร้าง

2. การพัฒนาปัจจัย หรือการพัฒนาทรัพยากรในองค์กร

3. การพัฒนาด้านการจัดการ

โดยสามารถอธิบายรายละเอียดต่างได้ดังนี้

1. การพัฒนาโครงสร้าง ในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาโครงสร้าง อาจทำได้ 3 ลักษณะ คือ ปรับปรุงโดยการก่อตั้งขึ้นใหม่ ปรับปรุงส่วนเดิม ให้มีประสิทธิภาพ หรือยุบหน่วยงานนั้น ๆ เสีย

การปรับปรุงหรือการพัฒนาในด้านโครงสร้างนี้หากเป็นการขยายตัวของหน่วยงาน ควรพิจารณาโครงสร้างว่าสมควรจะขยายโครงสร้างออกไปในทางตั้งหรือขยายออกไปในทางนอน หรือขยายโครงสร้างจากการแบ่งงานตามหน้าที่ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน แบ่งตามแผนกงาน สายการบังคับบัญชาควรจัดให้เป็นสายตรง และสั้นเท่าที่จะทำได้ โดยต้องมีความสอดคล้องกับลักษณะงานที่จะปรับปรุง ช่วงของการบังคับบัญชาไม่ควรให้กว้างหรือแคบเกินไป ควรจัดให้เหมาะสมกับลักษณะงาน และความสามารถของผู้บังคับบัญชา หากเห็นว่าส่วนใดไม่เหมาะสมให้ปรับปรุงทันที ในการปรับปรุงองค์กรควรจัดให้มีเอกภาพในการบังคับบัญชา เพื่อช่วยแก้ปัญหาในการมอบอำนาจหน้าที่ การสั่งงาน และทำให้ผู้รับผิดชอบงานลดหลั่นกันไปอย่างทั่วถึง

การติดต่อสื่อสารควรให้มีการปรับปรุงระบบการติดต่อสื่อสารให้ทันสมัย เพื่อให้อวดเร็ว และแน่นอนในการสั่งงาน และลักษณะการติดต่อสื่อสารควรเป็นแบบสองทาง(Two Way Communication) การประสานงานควรใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการประสานงานเป็นเครื่องมือในการบริหาร หากมีข้อบกพร่องต้องรีบแก้ไข การแบ่งงานควรแบ่งงานตามลักษณะเฉพาะ และมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถที่ตนถนัด อาจมีการจัดหน่วยวิเคราะห์ และปรับปรุงงานขึ้น เพื่อศึกษาค้นคว้า และช่วยในด้านการประสานงานตลอดจนการควบคุมงาน

สำหรับโครงสร้างของสถานีวิทย์โทรทัศนควรมีการพัฒนาในด้านโครงสร้างด้วย เพราะการพัฒนามีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการแข่งขันของสถานีวิทย์โทรทัศน เพราะการที่สถานีวิทย์พัฒนาอยู่เสมอจะช่วยให้สถานีวิทย์มีความทันสมัย อยู่ในความสนใจของผู้ชมตลอดเวลา ผู้ชมก็มีความจงรักภักดีที่จะติดตามรับชมรายการอย่างต่อเนื่อง สิ่งที่สถานีวิทย์โทรทัศนต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ มีดังนี้

งานพัฒนาด้านเทคนิค หมายถึง การพัฒนาด้านการขยายรัศมีการส่ง พัฒนาด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่นำมาช่วยการผลิตรายการ นอกจากนั้นยังต้องพัฒนาบุคลากรด้านเทคนิคเพื่อให้ทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และเลือกนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสม และคุ้มค่ากับสถานีมากที่สุด

งานพัฒนาด้านรายการหมายถึง การจัดและการผลิตรายการให้เหมาะสมกับเป้าหมายขององค์กร และเลือกรายการรายการที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ชมในกลุ่มต่าง ๆ นอกจากนี้การพัฒนาในด้านการผลิตรายการ ปัจจุบันมีเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาช่วยย่นระยะเวลาในการผลิต และสามารถกำหนดคุณภาพของรายการให้ดีขึ้น

งานพัฒนาด้านข่าว ปัจจุบันการพัฒนาในด้านข่าวกำลังได้รับความสนใจทั้งผู้ผลิตและผู้ชม รวมถึงผู้สนับสนุนรายการต่าง ๆ เพราะในยุคที่มีการแข่งขันทางด้านข้อมูลข่าวสาร ผู้ใดเข้าถึงข้อมูลอันเป็นประโยชน์ ก็จะได้เปรียบในการดำเนินชีวิตทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านธุรกิจ ด้านการศึกษา ด้านการเมือง ด้านสังคม รวมถึงความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ดังนั้นการพัฒนาในด้านงานข่าวจึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่ทุกสถานีพยายามพัฒนาให้เกิดความแตกต่างจากสถานีของคู่แข่ง เพื่อดึงดูดทั้งผู้ชมและผู้สนับสนุนรายการ (รักษศักดิ์ วัฒนพานิช, 2530, น. 74-75)

การแบ่งโครงสร้างของสถานีวิทยุโทรทัศน์ ถือเป็นสิ่งสำคัญ เพราะทำให้เกิดการบริหารงานที่ง่าย และเป็นระบบมากขึ้นเพื่อการดำเนินที่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ เช่น ในหน่วยงานของภาคเอกชนการประสบความสำเร็จของการบริหารสถานีวิทยุโทรทัศน์ คือ การที่มีผลกำไรสูงสุด มีผู้ชมและผู้สนับสนุนจำนวนมาก

สำหรับสถานีวิทยุโทรทัศน์ของส่วนราชการ มิได้มุ่งหารายได้เป็นหลักเพียงอย่างเดียว เนื่องจากในการจัดตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์ รัฐบาลมีวิทยุโทรทัศน์ไว้เพื่อเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ของรัฐมากกว่า สถานีวิทยุโทรทัศน์ของส่วนงานรัฐบาลจึงใช้ระบบราชการในการบริหารสถานี ทำให้มีขั้นตอนในการปฏิบัติมากเกินไปในบางกรณี เช่น การพัฒนาสถานีก็แล้วแต่งบประมาณที่ได้รับประจำปี ในบางหน่วยงานราชการ ผู้ปฏิบัติงานมีความคิดที่จะพัฒนาสถานีเพื่อให้มีผู้ชมมากขึ้น หรือให้ความสนใจจากผู้ชมมากขึ้น แต่การพัฒนานี้จะทำได้ก็ขึ้นอยู่กับงบประมาณด้วย แต่เทคโนโลยีใหม่ ๆ ของวิทยุโทรทัศน์เคลื่อนไหวไปรวดเร็วมากจึงทำให้ผู้ปฏิบัติงานไม่สามารถเขียนไว้ในแผนได้ สถานีของส่วนราชการจึงล้าหลังกว่าสถานีของเอกชน

โครงสร้างในการบริหารงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม มีลักษณะการกระจายอำนาจในการดำเนินงาน (Decentralization) สังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีการกำหนดตำแหน่งการทำงาน การควบคุม การบังคับบัญชาที่มีช่วงที่กว้างมาก และแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามงานที่ได้รับมอบหมาย จากผู้บังคับบัญชามากกว่าการแบ่งงานตามลักษณะความรู้ ความสามารถที่ตนเองมี และยังไม่มีความชัดเจนในด้านการปฏิบัติหน้าที่ของหัวหน้าคณะทำงานต่าง ๆ เช่น หัวหน้าคณะทำงานประชาสัมพันธ์ ที่ไม่ได้รับอำนาจในการติดตาม

และควบคุมการทำงานของผู้ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมายของสถานีวิจัยโทรทัศนีสถาผ่านดาวเทียมได้

2. การพัฒนาทรัพยากร ไม่ว่าจะเป็นการบริหารใด ๆ ก็ตาม ย่อมต้องอาศัยทรัพยากรหรือปัจจัยสี่ด้าน คือ คน เงิน วัสดุ และการจัดการเป็นองค์ประกอบ ดังนั้นในการพัฒนาการบริหารจึงเน้นการพัฒนาปรับปรุงใน 3 ด้าน ดังนี้

2.1 พัฒนาด้านบุคลากร การพัฒนาคนเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะการใช้ปัจจัยอื่น ๆ ทุกอย่างจะได้ผลก็อยู่ที่ความสามารถของบุคคลที่จะทำงานได้เท่านั้น การที่คนหย่อนสมรรถภาพหรือมีปริมาณไม่เพียงพอกับงานหรือไม่มีความรู้ในหน้าที่การงานย่อมไม่อาจทำให้เกิดผลงานเท่าที่ควร ดังนั้น จึงสมควรที่จะมีการพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างดี

2.2 พัฒนาด้านการเงิน การพัฒนาด้านการเงินเป็นการปรับปรุงหน่วยงานให้รู้จักและมีวิธีการใช้เงินให้มีประสิทธิภาพ

2.3 พัฒนาด้านวัสดุ ผู้บริหารควรจะต้องปรับปรุงเกี่ยวกับการบริหาร สิ่งซื้อ เก็บรักษา และเบิกจ่ายวัสดุ และพิจารณาว่าหน่วยงานของตนควรจะใช้พัสดุครุภัณฑ์ เครื่องใช้สอย เครื่องจักรกลชนิดใดจึงจะเกิดประโยชน์สูงสุดกับองค์กร ควรมีการดูแลรักษา ซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่ดีพร้อมจะใช้งานได้เสมอ นอกจากนี้ผู้บริหารต้องมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถในด้านการใช้เทคโนโลยี และติดตามข่าวสารต่าง ๆ ของเทคโนโลยีให้ทันสมัยสอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเพื่อประโยชน์ขององค์กรนั่นเอง

ในการศึกษาครั้งนี้ การบริหารเพื่อการพัฒนาสถานีวิจัยโทรทัศนีสถาผ่านดาวเทียม สิ่งที่ต้องพัฒนาประกอบไปด้วยบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยการฝึกอบรม การจัดสัมมนาเชิงวิชาการ การศึกษาดูงาน เป็นต้น ด้านงบประมาณต้องมีการพัฒนาจำนวนของงบประมาณที่มากขึ้นเพื่อรองรับการเติบโตของสถานีวิจัยโทรทัศนีสถาผ่านดาวเทียม เช่น งบประมาณในการผลิตรายการ งบประมาณในการจ้างบุคลากร เป็นต้น และสุดท้ายการพัฒนาในด้านเทคโนโลยีถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการบริหารงานในสถานีวิจัยโทรทัศนีสถา เพราะเทคโนโลยีเป็นตัววัดการเข้าถึงของผู้ชม ดังนั้นการพัฒนาในด้านเทคโนโลยีของสถานีวิจัยโทรทัศนีสถาผ่านดาวเทียมจึงต้องให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีด้านดาวเทียม

3. การพัฒนาด้านการจัดการ เนื่องจากการจัดการเป็นเรื่องสำคัญ เพราะว่าแม้โครงการจะจัดโครงสร้างดีเพียงใดมีปัจจัยในการจัดการพร้อมมูลอย่างไรก็ตาม แต่ถ้าการจัดการ

ไม่ดีแล้วการบริหารองค์กรจะมีประสิทธิภาพดีนั้นย่อมเป็นไปได้ และการจัดการนี้แม้ว่าจะสามารถผดุงหน่วยงานให้ผ่านพ้นไปด้วยดีในวันหนึ่ง ๆ แล้วก็ตาม องค์กรก็ยังจำเป็นต้องปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหาวิธีการในการจัดการที่ดียิ่ง ๆ ขึ้นไปมาใช้กับองค์กรเพื่อความก้าวหน้าอย่างไม่มีหยุดต่อไป ดังนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องคำนึงถึงการปรับปรุง และพัฒนาการจัดการในด้านต่าง ๆ อยู่เรื่อย ๆ ดังนี้

3.1 ด้านโครงสร้างของหน่วยงาน ควรจะได้มีการสำรวจโครงสร้างอยู่เสมอว่าเหมาะสมกับงานที่ทำอยู่หรือไม่หากเห็นว่าหน่วยงานใดมีลักษณะคล้ายคลึงกันก็ควรรวมกันเพื่อการประหยัดหรือถ้าปริมาณงานมากจนเกินไป อาจพิจารณาจัดตั้งหน่วยงานใหม่ขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับปริมาณงาน

3.2 ด้านเกี่ยวกับการบังคับบัญชา ควรมีการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือพัฒนา โดยให้การฝึกอบรมกับหัวหน้างานเพื่อความคล่องตัวของหน่วยงาน

3.3 ด้านเกี่ยวกับการควบคุม และติดตามผลงาน ควรจะได้พิจารณาหาวิธีการที่จะได้รับข้อมูลได้ถูกต้อง เพียงพอ และแน่นอน ตลอดจนมีวิธีการที่จะควบคุม และติดตามงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อจะได้หาทางแก้ปัญหามันในสิ่งที่บกพร่องได้ทัน่วงที

3.4 ด้านการจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานได้ทำงานอย่างเต็มใจ และเต็มความสามารถ ผู้บริหารจะต้องหมั่นตรวจตราดูแลพนักงาน หาวิธีการต่าง ๆ ที่จะจูงใจให้ทำงานด้วยความเต็มใจ สิ่งที่จะต้องดูแลอยู่ตลอดเวลาที่มีเรื่องค่าจ้าง สวัสดิการ ความมั่นคง ปลอดภัย และความก้าวหน้าในงาน

จากแนวคิดการพัฒนาด้านการจัดการจะเป็นการขยายขีดความสามารถขององค์กรให้มากยิ่งขึ้น แม้ว่าองค์กรจะสามารถบริหารจัดการได้ดีแล้ว แต่อย่างไรก็ตามต้องมีการพัฒนาด้านการจัดการอยู่เสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป จากแนวคิดนี้สอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง “การบริหารเพื่อการพัฒนาสถานีวิจัยโทรทัศนรัฐสภาผ่านดาวเทียม” เพราะสถานีวิจัยโทรทัศนรัฐสภาผ่านดาวเทียมยังมีอุปสรรค และปัญหาด้านการจัดการอยู่มาก เช่น การแบ่งงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะทำงานต่าง ๆ ที่ยังไม่ประสบความสำเร็จ การควบคุม และติดตามผลงาน แรงจูงใจในด้านการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานที่มีความแตกต่างกันระหว่างข้าราชการ และพนักงานราชการ

หลักการปรับปรุงหรือการพัฒนาองค์กร

ผู้บริหารควรจะยึดหลักเกณฑ์ในการพัฒนาองค์กร โดยยึดหลักกว้าง ๆ ดังนี้

1. หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) การปรับปรุง และการพัฒนาองค์กรจะต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพมากที่สุด สำหรับคำว่าประสิทธิภาพนี้ ถ้าเป็นในด้านการบริหารธุรกิจถือว่าเป้าหมายอยู่ที่กำไรหากผลที่ได้รับมากกว่าทุนลงไปถือว่างานนั้นมีประสิทธิภาพ ถ้าเป็นด้านการบริหารราชการจะมุ่งมั่นในประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง ดังนั้น การวัดประสิทธิภาพของการบริหารราชการจึงเป็นสิ่งที่วัดได้ยาก

2. หลักประสิทธิผล (Effectiveness) ฟังดูคล้ายกับคำว่า ประสิทธิภาพ แต่แท้จริงแล้วความหมายต่างกัน หลักประสิทธิผลถือเอาผลงานที่สำเร็จลงได้เป็นหลักในการพิจารณาโดยไม่คำนึงถึงว่าจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ ดังนั้น งานที่มีประสิทธิผลจึงไม่จำเป็นต้องมีประสิทธิภาพเสมอไป

3. หลักประหยัด (Economy) หมายถึง ทำอย่างไรจึงจะสามารถใช้เงินน้อยแต่ได้รับผลประโยชน์มากที่สุด

4. หลักพัฒนา (Development) เป็นหลักที่ต้องคำนึงถึงเพราะการปรับปรุงหรือพัฒนานั้นจะเป็นตัวช่วยให้องค์กรก้าวหน้าให้ทันกับความต้องการของสังคม ไม่ควรเปลี่ยนแปลงเพียงเพื่อให้องค์กรคงสภาพเดิมเรื่อยไปควรปรับปรุงให้องค์กรดีขึ้นกว่าเดิม และควรพัฒนาให้ก้าวหน้าไปอีกก็จะเป็นการดี

ในการศึกษา “การบริหารเพื่อการพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศนีสถาผ่านดาวเทียม” ผู้บริหารต้องศึกษา และพิจารณาหลักการในการปรับปรุงและพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศนีสถาผ่านดาวเทียมให้มีความเหมาะสมกับหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางที่เป็นไปได้ในการพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศนีสถาผ่านดาวเทียมต่อไปในอนาคต

องค์กรที่มีแนวโน้มประสบความสำเร็จ

มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ลักษณะโครงสร้างองค์กรควรแบบราบ และจัดการงานในลักษณะเครือข่าย
2. กลไกการบริหารจัดการทำให้เสมือนมีชีวิต
3. ผู้บริหารมีความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร
4. ผู้บริหารมีประสบการณ์ และทักษะทางการบริหาร

5. พนักงานมีความใฝ่รู้ในด้านเทคโนโลยีและเทคนิคการบริหารใหม่ ๆ กระจ่ือร้อันพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา
 6. พนักงานยอมรับการเปลี่ยนแปลงว่าเป็นเรื่องปกติ
 7. ต้องมีข้อมูลที่ครบถ้วนสำหรับการตัดสินใจของผู้บริหาร ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถและความชำนาญ และที่สำคัญข้อมูลการจัดสรรทรัพยากร
 8. ต้องมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี (ประเวศน์ มหารัตน์สกุล, 2547, น. 195-196)
- กล่าวโดยสรุปจากแนวคิดการพัฒนาองค์กร สามารถนำมาอธิบายการพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศนัรัฐสภาผ่านดาวเทียมได้ดังนี้ ปัจจุบันองค์กรต่าง ๆ ต้องมีการเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เช่น ความต้องการของผู้รับสาร เศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา สถานีวิทยุโทรทัศนัรัฐสภาผ่านดาวเทียมก็ต้อมีการเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกัน ดังนั้นการที่จะสามารถยืนหยัด สร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับสถานีวิทยุโทรทัศนันั้นผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานต้องอาศัยหลักในการพัฒนาองค์กร ด้านโครงสร้างองค์กร การพัฒนา ด้านทรัพยากร และการพัฒนาด้านการจัดการ โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรต่าง ๆ ในองค์กรเพื่อหาแนวทาง แนวโน้มในการพัฒนาที่สามารถเป็นไปได้ในอนาคตให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของสถานีวิทยุโทรทัศนัรัฐสภาผ่านดาวเทียม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในปี 2550 ณัฐศิริ สุขภาพ ได้ศึกษา เรื่อง “การบริหารจัดการสถานีวิทยุโทรทัศนัรัฐสภาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน” ผลการศึกษาพบว่า “การบริหารจัดการสถานีวิทยุโทรทัศนัรัฐสภาในปัจจุบันมีคณะกรรมการผลิตรายการโทรทัศน์ (บอร์ด) การบริหารของสถานีวิทยุโทรทัศนัรัฐสภา มีระบบบริหารแบบภาคประชาการที่ขึ้นตรงกับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย วางทิศทางการดำเนินงาน จัดผังรายการ และรูปแบบรายการ ใช้งบประมาณการดำเนินงานของรัฐโดยไม่หารายได้จากโฆษณา ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาระดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศนัในต่าง ๆ เช่น การกำหนดนโยบาย การดำเนินงานตามงบประมาณ ความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ความเป็นกลาง รวมทั้งรูปแบบและเนื้อหารายการ”(น. บทคัดย่อ)

จากงานวิจัยดังกล่าวนำมาใช้ในการศึกษาเรื่อง “การบริหารเพื่อการพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศนัรัฐสภาผ่านดาวเทียม” ในเรื่องปัญหา และอุปสรรคในการบริหารจัดการของสถานีวิทยุโทรทัศนัรัฐสภาผ่านดาวเทียมว่าควรมีการปรับปรุง พัฒนาในเรื่องใดบ้าง เช่น การนำนโยบาย

มาดำเนินงานภายในสถานีย เช่น การจัดผังรายการ การผลิตรายการทั้งรูปแบบ และเนื้อหา ความ เป็นกลางของเนื้อหา และความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

ปราณี บุรณะโสภณ (2551, น. บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยสนับสนุนการบริหารงาน เพื่อพัฒนาองค์กรสื่อสารมวลชน : สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย” ผลการศึกษาพบว่า “สถานี วิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย เป็นสื่อโทรทัศน์ที่ขึ้นตรงต่อรัฐ มีวัตถุประสงค์ให้เป็นสถานีวิทยุ โทรทัศน์เพื่อการศึกษา และการประชาสัมพันธ์ของรัฐ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย จึงเป็น สถานีโทรทัศน์ที่มีลักษณะในแนวสื่อโทรทัศน์เพื่อบริการสาธารณะ แต่มีโครงสร้างเป็นสถานีของรัฐ และมีรูปแบบการบริหารงานในระบบราชการ นอกจากนี้ยังพบว่ารัฐบาลแต่ละยุคมีนโยบาย แตกต่างกันในกรพยายามหาแนวทางปรับปรุงพัฒนารูปแบบการดำเนินงาน เพื่อให้สถานีวิทยุ โทรทัศน์แห่งประเทศไทย สามารถทำหน้าที่ตอบสนองนโยบายในฐานะสื่อโทรทัศน์ของรัฐ โดย เริ่มต้นจากการเข้าไปอยู่ในองค์กรมหาชน จากนั้นนายสุรนนท์ เวชชาชีวะ รัฐมนตรีประจำสำนัก นายกรัฐมนตรีได้ผลักดันให้สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยเป็นหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ หรือ SDU แต่การดำเนินงานนั้นต้องยุติลง ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงอีกครั้ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย เป็นสถานีข่าวที่มีคุณภาพ ภายใต้ชื่อ สถานีวิทยุ โทรทัศน์แห่งประเทศไทย หรือ สถานีโทรทัศน์ NBT”

ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อการบริหารงานเพื่อการพัฒนาองค์กรสื่อสารมวลชนของ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย คือ ความสามารถของบุคลากร เทคโนโลยี และนโยบายการ บริหารจัดการ ซึ่งพบว่ามีส่วนเชื่อมโยงกันและสนับสนุนการบริหารงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่ง ประเทศไทย เพื่อการพัฒนาการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ในการบริหารงานเพื่อพัฒนาองค์กรสื่อสารมวลชนของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่ง ประเทศไทยให้มีคุณภาพ จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่เป็นอุปสรรคหลัก คือ การดำเนินงานภายใต้ ระบบราชการ งบประมาณ และแรงกดดันทางการเมือง ปัจจัยที่เป็นอุปสรรครอง คือ วัฒนธรรม องค์กร แรงกดดันทางด้านเศรษฐกิจ และโครงสร้างองค์กร

การศึกษาเรื่อง “การบริหารเพื่อพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม” สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย หรือ สถานีโทรทัศน์ NBT เพราะมีลักษณะคล้ายคลึงกับการ การบริหาร และการกำหนดวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม คือ เป็น สถานีที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางด้านการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย หรือในด้านนิติบัญญัติ และเป็นการบริหารในระบบราชการที่เหมือนกัน แต่จะมีความแตกต่างใน เรื่องการมีโฆษณาเชิงประชาสัมพันธ์ได้ของช่อง NBT ดังนั้นจึงสามารถนำปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้ง

ภายใน และภายนอกขององค์กรมาพิจารณา และศึกษาให้สอดคล้องกับการศึกษาเรื่องปัญหา และอุปสรรคของการบริหารของสถานีวิทยุโทรทัศนรัฐสภาผ่านดาวเทียมได้

ดวงกมล เยี่ยมญาติ (2549, น. บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การบริหารและการจัดการ โครงการไทย ทีวี โกลบอลเน็ตเวิร์ค ของสถานีวิทยุโทรทัศนกองทัพบกช่อง 5” ผลการศึกษาพบว่า ด้านแนวโน้ม และทิศทางในการพัฒนาโครงการไทย ทีวี โกลบอลเน็ตเวิร์ค ของสถานีวิทยุโทรทัศน กองทัพบกช่อง 5 พบว่าแนวทางที่ทางโครงการไทย ทีวี โกลบอลเน็ตเวิร์ค จะมีการปรับปรุง และพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานให้มากยิ่งขึ้น ได้แก่ ด้านการขยายโครงการ ด้าน นโยบาย ด้านรูปแบบรายการ ด้านงบประมาณ ด้านโครงสร้างการบริหาร ด้านบุคลากร ด้าน กฎหมายรัฐธรรมนูญมาตรา 40 ด้านผู้ชม และด้านผู้สนับสนุน

งานวิจัยดังกล่าวสามารถนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาเรื่อง ความเป็นไปได้ใน แนวทางต่าง ๆ ที่สามารถจะพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศนรัฐสภาผ่านดาวเทียมในอนาคต